

ISTENNEK KEGYEL-
messeget es bölcsésgét az Christus által ke-
uanúnc minden hiueknek.

AZ ISTENNEK TEM-
plomanac eppületire, Leg előf-
eggyűgűkeppé es rövidedé akar-
tuc meg mutatni, mik eppen a po-
kolbeli őrdög az Antichristus al-
tal meg homaliosította az Istennec igaz tudoma-
niat, es lassan lassan, mik eppen vött erőt es eppit-
tet. Masodszor, mik eppen rontatott meg es rontat-
tic napőkét az ő fiaianac lelkenec általa. Harmad-
zor meg akartuc mutatni, mellic legyen az igaz
Atia Istéról, Es éne az ő fiarol a Iesus Christusrol
es a meg sentelő Lelekről valo igaz tudomany
mely az prophetaknac irasokban ki adattatott,
hogy meg esmerűen az Istennec igeynec tisztasá-
gat, az Antichristusnac b... Atyamfia keres-
tien le véthessed, es az te Christusodat, es annac
az ő igeit köuethessed es bőchülhessed. Negyed-
szer az tanitoknac illien vísa voniasfokban, lehe-
retlen hogy sokoknac búuec meg ne somoritas-
sec meg akartuc mutatni mihöz tarcza az keres-
tien

uen ember őnnet magát es mikeppé az iduess-
nec vtan hatron iarthasson es az Istennec igazsaga
felül itiletet tehesseu.

Ertiuc hogy lokan fidalmaznac es mi felöl-
únc külömbet magyaráznac, De az vr Isten le-
gien itelő biro mi köztúnc, es a my vadoloituc kö-
zött: Remenliuc pedig hogy az hiuec meg értuen
az mi vallasunknac igazsagát, iob iteletet teñec
mi felölúnc.

Mi bizoniara halakat adunc az Istennec ky-
minket naponkent az éberi velekedésektől meg-
szabadit, es az ő fiarac az Christusnac orszagaban
bevisen. Es az mi kegyelmes feiedelmünkne-
szarnia alatt az pokolbeli őrdögne-
c es mindé ke-
gyetlenekne-
c dihőssege ellen meg oltalmaz. Kö-
niörgünc azért az Atia Istennec az Iesus Chri-
stus által, hogy ezt az ő kegyelmességét mi benn-
ünk naponként meg őregbicze, es az mi feiedel-
münket mind testben s mind lélekben meg alga-
cs meg erősicze, hog az ő diczóséges kirallianac
az Iesus Christusnac orszaga, az ő birodalmaba
epülion, es az valasztottaknac lehesseu igaz ó-
remek.

Az mi lelki esmeretünkne-
c az ő bizonfaga vi-
gasztal minket, hogy az mi ellenseginc ő magok-
ban

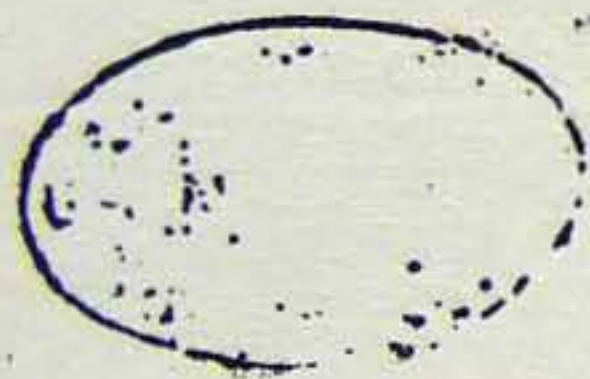
(:)

ban

ban meg fejenülne, holott nem Istennec igei-
nel hanem ſidalommal vetélkedne velűnc, es
oly dolgokat hintegetne felőlűnc, kiket meg al-
munkban sem lattunc, nem hogy tanítottunc vol-
na, tudni illic, hog az aſoniatoknak lekec nem
volna: Masodſor, hogy az Iſten legyen a bűnec
oka, Harmadſor, hogy ſabad legyen egy ember-
nec több felűségēnc lenni egyne. Eſſe hamis va-
dolásokkal mutatiac meg kinec legyenec ſajj. es
mikeppen tarzac az Iſtennec paranczolatia, ho-
lót azt mongya, hamis tanű ne legy.

Az Atria Iſtē, a Christus által erőſiczen meg
Lelekben es igazſagban, es az ő ke-
gyelmēſſégēnc ſemeit fordicza
mi reanc. Amen.

SE
ME

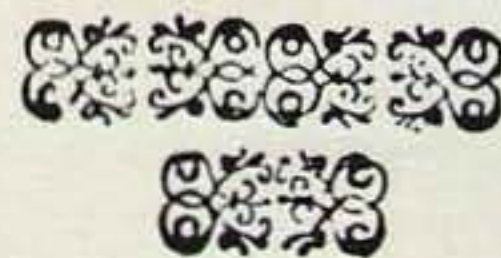
David Ferencz, a meg feűlt
Iesus Christuſnac ſolgaia, az
ő több hiű ſolga tarſaiual e-
gyetemben Erdelyben.

ESAIASZAC LI. Teſebe.

Az en igemet a te ſadban helheſtetem hogy plan-
talia az égeket es fundalia az földet.

AZ Atria Iſten ſol a Propheta által es iűuen-
dőt mōd az ő Fiarol, neha igaznac neha kar-
ianac neueűen őtet, meg ielentuen hogy kőűel-
get, es az ő iűueűirőie elindult ezt monduan ő fe-
lőle, az en igemet helheſtetem az te ſadban hog
plantalia &c. mely igeckel meg ielenti hog vy e-
gecne es földne teremtőie legen a Christus. Te-
uellegne hát azoc kic nem eſmeric a Christus te-
rētőt a teremtőtől lenni es az eg vrnac kinec al-
tala mindenec vadnac a ſent Palnac irafa ſerint
kinec altala mindenec menyben es földne terem-
tetuen vadnac es az Antichriſtuffal egyetembe
valiac az ő teremtő Iſtēne lēni allatiabā ki az A-
ria, hittűnkne aga ellen, hiűec eg Iſtenben mindē-
hato Ariabā menyne földne teremteiebē, anag
ſemelyeben maſnac holot egy az menne
földne teremtőie az Atria Iſten. Elai.

45. Matt. 11. Luc. 10.

ELSŐ RÉSZE.

EGÝGYŰ AZ CHRIS-
tusnac ez az ő Apostolynac tu-
domania, mely mi előnkbe egy
Istent ad, kitől mindenecvadnac:
Es egy Vr Iesus Christust ki által
mindenecvadnac. Annac vtanna egy meg fen-
telő Lelket, egy Ania fentegy hazat, egy hitet, egy
kerestléget, es Vrnac eg igaz vaczoraia. Semmi
ninczen ebben ez tudományban valami kettős
auagy duplas, es változando dolog. auagy pedig
külömb külömb értelmő. / Annakokáért mikor
látna az Antichristus hogy az Istennec erős esi-
gaz igeit telliefféggel el nem ronthatná, anagy va-
lamit abbol ki nem törölhetne, illien okossággal
indula el az ő dolgaba hog mindenkoron iob ér-
telemnec auag magyarázatnac sine alatt, többet
többet kezdé hozzá adni az egygyű tudomáshoz,
hogy így az eretnek ekis könnyeben meggyőzet-
tesse nec, es ekeppen lassan lassan meg homaliofit-
uan az Istennec igeit fel kezdé építeni, az ő kü-
lömb külömb fele kőből es mészből rakott Babi-
lonánac torniat, mely épülésnec minden rendit.

FELSŐ RÉSZ.

Ép példakal itt meg mutatunc te neked.

Seimmi ninczen az egez deréc ſent irasban vilagosb es niluabban valo tudomány, mint az eg Istenról valo tudomány, mely Istent mindenkor az iras az mi vrunc Iesus Christusnac, ſent Attianac mond lenni, ki mindeneknec teremtoie, es ki leg előőr Adamnac, annakutanna Abrahamnac, es egiéb. Patriarchaknac igérte az ő fiat, az Mesiast, kit Abrahamnac, Dauidnac, es aſſoniatnac maguanac nevezett, Es ez okaert akart Abrahamnac, Iſaaknac es az attiaknac Iſtenenec hiuattatni. Annakutanna pediglen hog ki hoza az ő népét Aegiptusbol, ez ő io tetemenyől vy titult, vy neuet, von maganac ezt monduan. En vagyok a te Vrad Iſtened, ki ki hoztalac tégedet Aegiptus földéből. De végezetre el boczátuan az ő ſent Fiat è vilagra az vy Testamentumbā mind az Iesus Christus Attianac neuével akara hiuattatni. Az Antichristus pedig ezt el nem ronthata hanem ő magatul az regi Sophistak által többet tön hozza, az eg Istent három ſemelynec monduan, ki azért egy allat legyen, de meg valasztuan a ſemelieket az alattul, es hogy az három ſemely az egy Iſtenben legyen, auag az eg Iſten az hai ő ſemely-

ELSŐ RÉSZ.

ſemelyben. Es efféle ſoc foldozafockal tellieſſéggel el forditatott az Apoftoloknac egygyű tudománya, es meg homalioſitatott az egy ő magától valo ſelleges Iſten az Iesus Christusnac ſent Attia, ki mind ez ideig ez vilagtol nem igaz Iſten nec iteltetethlenni. Még pedig annac felette oly ſur ſauarral halolta be mind az egez ſent irast, hogy ſenkitől igazan meg ne értetteſſec.

De mind az által az ő maga Babilonatis vgy őſue ſurta ſauarta, hogy ſenki es ideig ki nem ſelhetett belőle, valami io értelem ſerént, miért hog három es egy Iſtenbe tanított hog higyenec az emberec, de illien rendel azért, hogy miképpé az Iſten allattiban nem három: Azonképpen ſemelyben nem egy legyen. Es noha az egy Iſten legyen az egy allattban, neha az allatt az egy Iſtenben, neha az három ſemely az Iſtenben, neha pedig az eg Iſten legyen az har ő ſemelyben. Es hog az Attia, ſem az ſent Haromsag ſem az Fiu, ſem a ſent Lelec, es hogy az allatt ſem harmas, De azért az egy Iſten, ſent haromsag es egy allatt legyen.

De né hog è ſoc ſele teuclygeſt, valaki meg értethetne, de még elő ſem ſamlalhatna eg nehany ideig. A ſent iras nem két Christust mutat mi nekunc,

A ij hanem

ELSŐ RESZE.

hanem eget, mely az aſoniallatnac igertetett ma-
gua, mely a ſent Lelektől fogantatott, ſűz Maria-
tól ſűletett, es mi erettűnc meg holt, es ki az Iſten
között es mi köztűnc czac egy igaz közbeiaro le-
gyen.

De ez ellen az Antichriſtus, az igaz iraft hatra-
vetűen, máſt hozott be az Ania ſentegyhazban,
kiről azt mondotta, hogy két termefetből fogan-
tatott, auagy az két termefet őzue eggyeffult, An-
nacfelette két ſűletetűis czinalt, merth emberſege
ſerént (vgmond) czac idő ſerént ſűletett de Iſten-
ſege ſerént öröktűlfogua volt, Innet faragta az i-
dő ſerént valo ſűz Mariától ſűletett Chriſtusnac,
es az öröcke valonac meg teſteſűlűſűt, es ezek nec
egybe valo czátlaſokat, auag a két termefet nec tu-
laidonſaganac egyűe valo elegiteſűt, auag pedig e-
gyk nec a maſickal valo közleſűt, Communicatio
idiomatumnac nevezte, mely mind az egez ſent
iraſnac nagy veſedelmes homalioſſagot hozott.
Ebből iőtth be az két Chriſtus, mely nec egic ſem
volt igaz, mely nec egic oly volt, ki a maſickban la-
között, az az, Iſten az emberſegben, es en nec egic
közbeiaro, de a maſic nem az volt. En nec egic ne-
ha az Iſtenhez egienlű volt, neha pedig nem volt
egyenlű:

ELSŐ RESZE.

egyenlű: hanem vgyan azon egy Iſten volt az A-
tiaual, de azért nem más attol, Egic ſenuedett es
meg holt, a maſic ſem ſenuedett ſem meg né holt.
Egic neuekedett bölczűſűgűbű es ideiben. Toaba
űhezett, ſomiuhozott, faradott, A maſic pedig né
neuekedett, ſem ideiben, ſem bölczűſűgűbű, mert
öröcke valo Iſten volt, es nem neuekedhetett, né
faradhatott, nem eűhezhetett, es ſemmi niomorű-
űagot nem viſelhetett. Egic mindeneket az ő At-
tiaol vűtt, Az maſic miért hogy azon Iſten volt
az Aſtiaual, ſemmit nem vűtt tűle.

Eűűle ſoc heiaaba valo homalioſagockal ki re-
űettette az Antichriſtus az ania ſentegyhazbol
es az hiűek nec ſiűekből az igaz Chriſtuſt, kiről
az igeretec lűttene, es a ki felűl az Prophetac vgy
mint el iűűendűrűl ſoltanac, es az Euangelista
vgy mint el iűűtrűl irtanac, es kit az Attia Iſten az
űgbűl aianlott mi nekűnc mint ſerelmes fiat, eű
kaert hogy ſenki abban ne ketelkedűnc. De im-
latod miqueppen fedezte volt be azt az Antichri-
ſtus az ő palaſtiaual ez vilagon mind ez ideig.
Mert miqueppen az egy atia Iſten nec el rontafabű
alnakűagostanaczial űlt, nem azt monduan igaz
Eűűeneű lenny, hanem az egy allatot: Azonke-
pen

ELSŐ RÉSZE.

pon az űz Mariatol űletett Christusbanis allatot formalt, melliet Isten Fianac neuezett, es illien modon az egy igaz Istentól, es az vr Iesus Christustól el fordította az embereknek elmeieket. Mert az Atiabol es Fiubol, űemelieket anagy valami allorcakat czynalt, Azokbá allarokat helyheztetett, es azoknac egiketh Istennek mondotta lenni masikat Isten Fianac, es effelec mind czac űemfen veűtelc, kikröl az űenth iras sohol nem emlekezic.

Touaba ezektól külömb allatonac mondotta az Christust, kit valami igéknek futogással az kenigrból formalt es változtatott, es ezt űüntelen paranczolta imattatni minden nepektól. Ennec vtanna hogy az igaz közbeiaro Christust el vezthesse, soemeniei közbeiarokat es földi esedezőket hozott be, hogy effele teremtet allatoc által adasséc az bünöknek boczanattia es az öröc elet, Maga ez egyebec által soha nem lehet, hanem czac az egy űz Mariatol űletett Christustól által.

Végezetre, minekutanna, az Isteneknek háromfogoc, az egy allatu három űemeliec, öröc-ke valoc, es egyenlő Istenseguec, az Antichristustól hoz-

ELSŐ RÉSZE.

tul hozattattanac az Ania űentegyhasban, nem volt oztan igen nagczoda tób Christust tób Messiaűt, tób kereűtűget, tób Vr vaczoriait, tób űentűgeket, es tób vtakat tettetni az öröc eletre ammint ide hatra rend űerént meghalod.

Nem czoda azért ezis, hogy ha mostan a Christustnae enny koporsobol valo fel tamadasaban soe lelki föld indulasoc vadnac, kiualtkeppen holt enni fegyueres vitezec örizic az Christusth hogy fel ne tamadhassan az Antichristustnac lelki koporsoibol, mert mik eppen az o testi fel tamadasaban meg indult a föld, es meg repedeűtenec az kösiklac: Azonkeppen mostanis, mikor a Christust lelekben az o hiueiben fel tamad, meg kell e vilagnac azon űendölni.

Innet lön Luther Martonnac enny soe munkai az Christust koporsoinac fel nitasaban, mikoron rontany kezde a soe buczut, purgatoriomot, űentelö vizet, a miset, es mind az egyeb űele soe karomlasokat. melyben az öröc eletnek meg niereűe helyheztetic vala.

Innet lön Zuingliusnakis az Vr vaczoriaiban a testes kenigrból valo nehez ki felleű, azonkeppen mi nekünkis, kic immar ki akarunc menni a meliec

ELSŐ RESZ E.

A meli kaporfokból, tudni illic az állatból, fém-
 mgliekből, kétféle termézetekből, ezek nec örök
 kevalóságokból es egyenlőségekből, mind ezek-
 nec okáért meg kell indultatni ez vilagnac, hogy
 az papi fejedelmektől el hitettetett, es fogadott
 fegyueres vitezec, valami kiczin ideig fel ne hag-
 gyac az Christust tamadni, ki azért mind az által
 mindé Phariseusoknac es mind ez egész vilagnac
 ellene nagy erőssen es diczőlegessen fel tamad, kit
 en nec vtanna nem kell, sem az Antichristusnac,
 sem a szerzetes Sidoknac gyülekezetekben keres-
 ni, hanem az Poganoknac Galileiaban, az hol ve-
 sic es hirdetetic az Istenec igcit.

De lassuc meg mit czélekedett legyen az Anti-
 christus a sent irásbanis, mely chac a sent Lélek-
 től irattatott meg, es az Ania sentegyhaznac vgy
 hagyataott, hogy czac annac higgyen. es ő magat
 azzal vigasztallia, hátra vetuen minden lelkeket
 es tanito mestereket, kik en nec ellene vadnac,
 mely irasban valo tudomannal a ki egyebet hir-
 detend, atkozott legyen, a mint sent Palmongya
 Galat. 1.

Az Antichristus pedig mint ha ez tudomant
 megakarna erőssegeben tartani, hogmár nagj ob
 világos

ELSŐ RESZ E.

vilagossagnac okáerth, hozza ada a Sophistacar,
 Coneiliomokat, azokban valo vegezéseket, es e-
 gyebféle soc emberi szerzeseket, kikkel az igaz i-
 rásnac méltolagar meg homaliosita. Es mikor
 egy igassagnac lelke legyen, ki az Christust dicző
 iti, magasztallia, ki semmit nem tanit egyebet ha-
 nem csak a mit az Christus meg mondott, (mert
 az őucból veszi) Az Antichristus ez ellen mas lel-
 ket hozott be, ki külömbet tanit az Christusnal,
 mely hamisságnac lelkeuel az Christus lelket ki
 pelengerekte az Aniasentegyhazból.

Ammi hitünk nec agairolis pedig, egy igaz A-
 postoli Credonc volt mi nekűnc, melyben az hit
 nec sommaia az egész sent irasból röüdeden, es
 szép rendel meg volt irattátuan. Ennek okáerth
 hog minden egygyűkerestien ember meg tanol-
 uán esibe vchesse, es meg lassa mit kellien hinni
 es mit meg verni. holott semmi emlekezett nin-
 czen, sem az állatrol. sem abban valo fémgliekről
 sem pedig az hamis Christusrol, hanem a keres-
 tien ember nec mind ez vilagi életre, s mind az
 mas vilagira szép vigasztalafoc vadnac.

Ezt iollehet az Antichristus telicseggel ki né
 szakasthatta az Aniasentegyhazból, de mas hit-

ELSŐ RESZE.

nec vallását, es mas Credokat foldozott chez, tudni illic, Nicenumbeli Conciliumnac es Athanasius Piskek nec Credoia, melyben az egy es harom Istenről bőszeggel irt, es ezt monta, hogy valaki iduezólni akar, ezt el higye. Efféle foldozásokkal felfordította az egygyű Apostoli hitet es hamissá tőtte. Touabba az bűn ec meg boczanattiarol valo tudomanis, igaz, es változafnelkülva lo volt, az Apostoloc irasaban, mely arra tanított, hog az bűn ec boczanattiat, à meg igazulast czac à közbejaro Iesus Christusba valo hit által nieriűc meg. Melliet az Antichristus vgy meg rőtött volt, hogy nag eretnekség nec itélte lenni, hog ha valaki az ő őzue sűrt sűuart emberi sűzese nec kiuőle varta volna az idueesseget, az az, à buczu es mise kiuól, sugo gyonas, sűntelt viz, es egiéb féle baluaniozasoc kiuól, es czac ezek nec ellene mondasáért karhoštatta Luter Martont. Azonkeppē minket is nag kialtással es sűdalommal karhoztat, az egy Aria Isten nec, es à meg feshűlt Iesus Christusnac vallasaért, Annak felette eretnekek nec itél, hogy nem akarunc immar hinni az allatban, sűmelyben, természetekben, meg testcsulekben, es egyeb féle sűm feny vesztésekben communicatio

ELSŐ RESZE.

nicatio idiomatumban, Relatiokban, Notio-ualitasban, kiben ő paranczol hogy higyűnc. De ha ezec sűklegese az idueessegre, bezzeg soha egy sűgeny paraszt keresztien sem iduezől, mert ő soha ezeket meg nem tanolhattya eltébē.

Ennec vtanna mi nekűnc az Christus az ő igaz Euangeliomabā két jegiet két peczétet adott, tudni illic, az keresztseget es az Vrnac vaczoraia, es ennec minden formaia, minden rendét sűpen előnkbe atta, hogy vgy elliűnc véle, à mint ő paranczolta. De az Antichristus az ő soc pepeczlese uel vgy el rontotta, es mind ez vilaggal vgy el hitette hogy valaki az ő sűzesit hatra vetűen, az Christustol hagyott modott es rendet meg akar ia tartany, tahát hamis tudomaniu es hiterő lelki ranitonac iteltesse, annac felette az Vrnac paranczolatia sűrént valo rendet vifa fordította, korofmát, sűt, nialat, es egyeb ellene mondasokat, es babonafogot hozott be, sűkeppen hog kilfő sűntsegeben valo czelekedetek nec tulaydonította az idueesseget. Es ekeppen rontotta el az Antichrűs az igaz keresztseget, melliet à kik mostā az Apostoloknac czelekedetec sűrént az igaz vtra akarnachozni, mīdgiart, ez vilagtul eretnekek nec iteltet nec

ELSŐ RÉSZE.

nec az ember ec, még prædicallásokat sem akar-
iac hallany.

Az Vr vaczoriais mikoron niluan valo befű-
deckel szerzetert volna, mely felől egy keresztien
ember sem kételkedett volna, mellet mikoron
lata az Antichristus, hogy ki nem törölhet, helien
hagya az igazket, De vgy meg rutita à foc hozza
tettel, hogy immar semmi helic nem vala az i-
gaz Vr vaczorianac: Amikeppen hogy az eg A-
tia Istenec es az ő fianakis ninczen tistessege ott,
az hol az hamis Babilonnac Isteni, es à ké Christi-
stus imattatic.

Ennekfelette az gló hiueknec szerzette à meg
fűlt Iesus az ő vaczoriai: De az Antichristus
mind az holtaknac- mind az hitetleneknec szer-
zette az őuet, hogy azokért offerallia à mint à mi-
sebe lattuc, mellet ő vgy szerzett mint à Christus
alozattianac abrazattiat, maga azzal az igaz al-
dozatot meg rutitotta es semmie tőtre. Az Istenek
nec pedig Haromsagoc, mikeppen hog tób Chri-
stus nemzett azonkeppen tób keresztfeget es tób
Vr vaczoriai, mert az egyhazi papoknac két fe-
mely alatt oztozatatta, De à segeny parast nep-
nec czac eg femely alatt atta az Antichristus.

Immar

ELSŐ RÉSZE.

Immar innet ez egynéhany peldakbol meg-
lathatod mi nemő alnokfaggal forgólodott à Sa-
than ebben hogy az Apostoli es sent egygyűse-
get el fordithassa, es az ő Babilonat, az az sur sa-
uarát fel epituen be hozhassa azania sentegyha-
ban, hogy illien modon mindent auagy meg har-
masiczon auag meg kettősiczen, maga à sent iras
egy Istent mond, nem har mast, egy Christust, né
kettőt, egy hitet, egy keresztfeget, es egy Vr vaczo-
raiat, semmit nem mond kettősneclenni.

Vegzetre minden niluan valo vilagossagoth
meg homaliositot az ő foldozasual, mellet ő hog
már könnyeségért, auag iob értelemért adott hoz-
za, maga azonközben telliesseggel el rontotta az
igaz es makulanelkül valo tudomant.

Szinte ollian alnokfaggal czelekedett pedig en-
nec rontasaban, à mikeppen az Satan Paradiczō-
ban Adam es Eva ellen. Mert ottis az Isten ő ne-
kiec minden cletekre valo dolgot bőféggel meg-
ada. A Sathan pedig még ennelis többet es dra-
gabbat igcruen azt monda nekiec, hog Istenecc
lesne ha à meg tiltott fánac gyümölcsében cse-
es ottan mind iot gonozt meg es mernéc. es az ha-
zugfaggal aztis el vesté, à mit az Vr Isten ő nekiec

B ij

adott

ELSŐ RESZE.

adott vala. Ezt lata meg ſent Palis, és enne el ta uoſtatáfára intę eleitől fogua az embereket, am- mint meg vagyon à Corinthusbeliek nec irt ma- fodic leuel nec tizenegyedie refébe írua, félec (vgy mond) raita, hogy miképpen à kégyo az ó alnok ſaganal Euat el hitette: Azonképpen à ti ęrtelme tekis meg ne bomollion, es ki ne effec az egygyü- ségből, mely az Iesus Christusban vagyon.

Az bűnec boczanattatis mely czac az Chri- ſtus által vagyon mikor meg akara homalioſita- ni, bizoniosbat es erősbet igére hogy nem mint à Christus, mert ęrte vala mind mifeuel, buczuual, gyonaffal, ſentelt vizzel, hamu hinteffel, es min- den féle őrdőgi ſerzэфfel mellic nem hogy haz- nalt volna valamit az bűnec boczanattiaara, de még az Christus véré nec ęrdemétis el akarta rő- tani. Ezt pedig meg bizonittia mostanis az Anti- chriſtusnac ſerege, mikoron az meg holt embere knek bűnőc boczanattiaért kőni őrdög.

Azonképpen az Iſtent külömb külömb féle emberi iatekockal akarta tiſtelni, tudni illic, or- gonackal, czéngetőckel, külömb külömb féle, hal ladozaffal, földre borulaffal, terd haytaſockal, Templomockal, kapolnackal, oltarockal, es miu- den fé-

ELSŐ RESZE.

den féle baluaniozaffal, kinec ſama ninczen. Ef- fele hamis Iſteni karomlaſockal ſemmié akara tenni az igaz Iſteni tiſteletet es diczéretet, mely lelelkben es igaffagban vagyon. Ioan. 4.

De még az Euangeliomnakis (kinec hinni kell minden kereſtien ember nec) nagyob tiſteſſeget tőt hogy nem mint à Christus paranczolta, mert hogy mar erősituen azt, gyertiat es ſőuetnek cket gyuytatott neki, ioſagu füſtöt czinaltatott, à köny- uet meg czok oltatta, azon cketett mint eg Iſten neuén, azt ſűuegec le vetue imattatta minden ne- peckel. Efféle ſoc ſem fénuęſtéckel annéra el hi- tette volt mind ez vilagot, hogy meg mostanis né- hiſnec az emberec az igaz Euangeliomnac az A- poſtoloc czelekedeti ſerént.

Az peczetek nekis pedig mellic ſentſegek nec neueztet nec, tellicſſéggel Iſteni métoſagot tulay- donitott az Antichriſtus, mert azokat meg ſerte- ztetuen hitnelkül helhezette bennec az idueſſe- get, es valami igéket rea monduan ſéllel hordoz- tatta à corpust, es azt mint Iſtent térdre eſuén i- mattatta. Ezeckel à Chriſtuſtul az hiuek nec ſerez- tetett peczeteket igé meg rutitotta, à mıt mostanis lattiuc à papiaſtaknal, ahol ſem à kereſtlégbé, sé az Vr vaczoraibā sémi egieb ninczē babonaſágnal.

ELSŐ RÉSZ.

Ezzel is nagy Isteni karomlast czelekedett, hogy a szűz Mariát és az szenteket az ő Istennel közibe samlalta, és azoknak kőniörgettetett, hogy mi értünk esedezzenek a szent Háromság előtt, mely bolondsággal meg homaliosította, az egy Attia Istennel nevet, kinek csak a Christus által kell kőniörgegy minden hiu keresztiennek.

Vegezetre az mi iduezitő Iesus Christusunkat annéra le tapota, hogy a bűnnel boczanattiában rőbbet tulaydonított az egyéb teremtetett allatoknak, hogynem mint a mi értünk meg holt és feltamadott Iesusnak, kinek helyébe neha más közbe iart csinált, néha pedig az keniérből is Christust formált, kit nem mondott menyben lenni az hova felment, és Attia Istennel iobian ül, hanem a keniéren auagy a keniéren, auagy pedig az keniéren alatt. Mind az által azért az Christusnak nagy tisztelőienek akart hiuattatni, Mert azt neha az Attia Istenhez egyenlővé akarta tenni, és ő magától való Istennel, és az Istennel allattiból sullettenek mondotta lenni, neha pedig vgyan azon egy Istennel az Attiaual, neha nagyobnac mondotta az Attia: Melynel semmi Babilon tornia fur sáuarb nem lehet. Effelcucl meg homaliosítuan
mind.

ELSŐ RÉSZ.

mind az egez derec sents irast ki rekeztette az annaszentegyhazbol, az Attia Istennel egyetlen egy Fiat az Iesus Christust, kit az Antichristus felliebtistelt hogy nem minth ő maga kévanta auagy paranczolta az Christus, mert még csak a neuenek emletesergetett haytott, kit az Attia Istennel soha nem mielt, de az Christus tisztességre templomokat és kapolnákat rakatott, nem csak az varásokban de meg az vt felekenis, és azt mődotta, hogy annac a teste nem csak menyben, hanem minden heliken vagon, Annakfelette azt hirdette, hogy a Christus testét mind hiuec s mind hitetlenek esic. De meg ferteztette effele hamis tudomannac rutsagaucl még az egy teremto Attia Istentis, ki az Christusnak Attia és Iestne, ki csak egiedül egy, és ő magatul való felséges Isten, kihez hasonló Isten ninczen, ammint ő maga mongya. Kit hogy ha mostan valakic igazan a sentsiras srent hirdetnek, mind eretneknek itelyez vilag azokat.

De mind ezekről bővebb befeddel irni akaruc mostan pedig csak rövideden akartunc irni, de így azért hogy meg esmerhessec az keresztienek, hogy az Antichristus az ő orsaganac meg eppitő
C fében

ELSŐ RÉSZE.

szben, s'inte ollian alnokfaggal czelekedett, mint az kegyo paradiczomban, ki mindenkor többet es dragabbat igere annal, a mit az Isten adott vala, es vgy vezte el minden feniesseget.

Innet volt pediglen, hog az emberec ezt az hamis Babilont ezideig soha meg nem esmerhettec mert a Satan oly modon rakta volt ezt, es oly fele tisztességgel illette az Istent, hogy ez vilagi testi nepek nec mind io es Isteni tudommannac itelte tett lenni. Esekben vegyec azert magokat az Istenecc igeinec halgatoi, hog ne higyenec minden feles tudommannac, es forgalmatoson meglemlekezzenec arrol, ammit az Isten mond, hog az o igeic hezsenki se hozza ne aggyon, se el ne vegyen abba. Bodog am az a ki vegig meg alhat, hog se jobbra se balra ne haiollion, hanem az igaz vton alhatatoson meg alhasson. Elotte legyen mindeneknec a sent Pal mondasza, valaki, vgy mod, az eczer prädikaltatott Euangeliomnal mást hirdet, atkozott legyen ha meg az Angyal volnais.

Elég, az mi iduességünk nec vtanac meg keresesre a Prophetac, Euangelistac, es az Apostoloc irasa. Gyönyörűseges es meniei etel az Euangeliom az hitiek nec sinekbé, kihez ha valaki hozza tesen valamit, meruggé valic az mindgyarast.

ELSŐ RÉSZE.

Mert a testi emberec czac testi dologban bölczelkedhet nec a Chrűsnelkül, es az o tanituani nélkül.

Mikeppen vót erőt az harmas Isten felöl valo tudomany es, a negseg minemü okokbol kezdetel, most szerelmes Atiamfia keresztien, teneked meg ielentiúchog meg esmeried hog nem vy dolgot kezdunc mikor az Haromsag ellen solunc.

Először annakokaert ved esedben, hog a Christusnac ez vilagra el iouetele előtt, soha meg czac emlekezet sem volt, amaz eg allatba valo három semeliekről, sőt még czac neuet sem hallottac az haromsagnac. A Christusnac is pedig es az o Apostolinac ideibe, senki ingien sem gondolkodott felöle. Noha sent Ianos es sent Pal eltebe lattatnac vala neminemü sikrac villamni, mert immar soc Antichristusoc lörtenecc vala. Annakutanna az Arianusoc voltac legelloc, kic effele hamis veledest kezdettec karhozatni, melliet nemely Górogül tudo emberec a kor hoztac volt leg először az aniaséteghazbá. Iollech azokis főképpé a Christusnac öröktül soguavalo voltarol es Istésegéről vetelkittenec. Mert akkor egész Europat az Arianusoknac tudomanioc el hatotta vala, mely sohol meg né romolhatott volna, ha Aranasius a Róai

ELSŐ RESZ E.

Antichristuffal meg nem bekezt volna, es az Görög országbeli szentegyhazac a Romaiackal frigit serezuen az Czaſaroknac fegyuerét, es a Romai Papanac keduet nem kereste es nem talalta volna.

Ezeket pedig nem a vegre mongyuc hog mi azoknac keduezni akarnanc: De hog minden hiu keresztien az igaz tudomannac meg ertelere figiel metesb legen, es annac gyarapodasrol el melkegyec, mert tuggyuc hogy az Arianusokis hamissat tanítottac.

De ezeket azért mongyuc, hog az Arianusoknac gyúlőseges neuec alatt, az igazsagnac ellensegi a mi neuonket hamissan ne gyalazzac, sőt hogy meg sünnienec afféle hamis ragalmazasoktul, mellickel nem tanitnac embereket, hanem inkább kissebitnec. Merth mit használnac véle, hogy minket Lutheranusoknac, Caluinianusoknac, es Arianusoknac mondnac. Bizoniaba keresztienek nec kell lennunc, Istennec igeiuel kell meg győzetternunc, nem kialtasokkal, neuezgeteseckel es gyalazatokkal.

Hogy pedig minden teuelgések nec fő fundamentomat iobban meg ertthesse, tuggyad hog az Apostoloc

ELSŐ RESZ E.

Apostoloc vtan mingyarast az Isten népe közibe Görög Philosophusoc czuſttac bé, kic meg nem elég eduen az Istennec igeiuec egygyűségénel, az Istennec sents helire be ostromlottac, es el titkolt, vy Haromsagot talaluan magoknac, annéra meg hamissítottac a sents irast, hogy nem soc heia volt hogy az Isten felől valo igaz tudomant ki nem vörtec közülunc.

Mert mikor onlatnac hogy az o teruenben, az egyetlen egy igaz Isten adattatic elonkbe, az vy Testamentomba pedig három neueztetec, Attia, Fiu es sents Lelec, azon féluén hogy három Istennec ne hozattatnanac bé, auagy az egy el ne töröl tetnec, es nem tudácha az eget az három közibe kelleneie samlalni, ig szerzettenec eg es haro Istent minde sents irasoknac elletne, tudni illic monduā egy nec allattiaban, es háromnac semelyben: ne külömben mint ha azt mondanad hog eglelec három testben egy arant vagyon, auagy miképpen nemely teuelgó tanitoc azt mongyac, hog eglelec három tehetségeckel külömböztetett: Azon keppen az Istent rendben akaruan allatni, es az Istennec mondasit az o regulaioc es szerzesec alahaytani, halhatatlan es gyalazatos baluaniokat ta

ELSŐ RESZE.

maztottac az Istenec gyulekezetiben, mint iő-
uendőkppen meg mondottac volt ezt à Prophe-
tac es Apostoloc, hogy az Antichristus alatt vy I-
sten, es kit az Afiac nem esmertene hirdettene.

Azokaert annęra vakmerőcke lőttenec volt à
Philosophusoc, hog à poganockal egietēbe eg ma-
g^{istalā} Istēt hirdettene, es à Chrūs attiat, tulaydō
keppē, nem amaz egyyeten eg Istenec (kit őc al-
latnac neuztene) hanem valami semelynec a-
uag relationac auag suppositumnac mondottac.

Mierthog pedig egteuelgesből mas teuelges ta-
mad, helyre allatūā az ő harō semeliū Isteneket,
hog az ő Harōsagokat kettőssęnec neuelhetne,
kęseritetene mas őrőcke valo fiutis hirdethni,
hog az Harōsagbā valo masodic semelt tanithat-
nac, es annakutāna az allatbol es semeliekből va-
lo sūletęseket, ket fiut, es ket Chrūs prędicallot-
tanacā s. Lelket pedig neha állatnac, neha pedig
semelies Istenec, neha czac az Afiatol neha pe-
dig az atyatol es Fiutol sarmazonac.

Ez emberi tudomant mikor à regi Doctorec
közül sokā vlatatosnac larnac lenni, es az Istēnec
igeinec illien nagy karomlasat el nem senuethet-
nec, mindgyarst az Philosophusoc ellen kezdę-
nec vetel-

ELSŐ RESZE.

nec vetelkedni, kik nec vetekedese Christus sūle-
tęse vtan ezer estendeig tartoth soc ęrtelmek nec
külömbözęsel. Es ekeppen vött erőt az Anti-
christusnac tudomania es hatalma, mint à regi I-
storiaknac iroy es à mostaniakis bizonyittiac mely
dolgot à regyeknekis egnehany peldaiocokal rō-
uideden meg ielentinc:

Mert amaz nagy Constantinus Czařar (kit az
regi Doctorec kegyes gonduiselōnec, es à közön-
seges anyasęnteghaznac sęnt oltalmazoiānac ne-
uztene) mikor āni soc vęlek edęsek nec külömb-
seget es az emberek nec soc sęle sęrzeseket latna,
azonęl vala hogy enni teuelgesekbe el vęs, azért
Arianussa lőt vala, mely czelekedetiről az vtā soc
verseckel es beędeckel tudos emberc irtanac.

Constantinus vtam pedig ęktelenből czeleke-
dett Anastasius Czařar Zenonac fia, ki mikor la-
tna hog à negyseget niluan oltalmaznac es tani-
tanac, közönseges hagyomaniaual erōssen meg
paranczola hog mindē emberc ne haromsagot,
hanem negyseget imadnanac. Oluasd meg ez dō-
log felől Pomponius letust. Is meg à Romai papa-
knac es Czařaroknac ideiekről valo táblat.

Nē soc idō muluan, à nap kelet felől valo tarto-
manio-

*Az Philosophusoc
Vetelkedese az
Doctorec kęsęnteghaznac
sęnt oltalmazoiānac
neuztene
1000 ęrendiņeg
tartott.*

ELSŐ RESZ E.

maniokis, a keresztienec mellől el allanac, azerth
 hogy az harmas Isten felől valo tudomant valla-
 nac, melliet sem a Prophetac sem az Apostoloc nē
 tuttac, es a Törökök nec hitec hozattatec be, mi-
 keppé Mahomet önnön maga, az ő Alcoranum
 neuő könyueben niluan vallia, holott gyakorta
 az harmas Isten ellen, es a keresztienektől czinalt
 tób Istenec ellen, erőssen tusakodic azt hirdetuen
 hogy egy es magtalan az Isten, mint s̄inte az Ro-
 mai Doctoroc es Philosophusoc tanitnac.

Ez ec vtan követkestenec az Sidoc kic niluan
 azt valliac hogy ők azerth allottak el mellőlünec az
 hitnec dolgaba, es ez vtanis mind addig sem al-
 nac mellünec, ammigez egy allatu es harom s̄eme-
 liű Istent prædicalliuc, es a Romai Doctoroknac
 ez dolog felől valo hamis bölczeseket meg tart-
 tiuc. Ha ezt nem hiszed, kerđ meg az Sidoc közöt
 valo tanitokat, kic most elnec, oluasd meg atiam-
 fia keresztien a Philosophusoknac könyueket, fő-
 keppen Auerrócs irasat, ki az keresztieneket azerth
 karhoztattia es czufollia, hogy négy állatbol ra-
 kogatott Istenec vagyonec azt hirdetic.

Iustinus, Tertulianus, Hilarius, Kelemen es I-
 gnatius felől, halgald meg mit mondnac a mosta-
 ni böl-

ELSŐ RESZ E.

ni bölczec. Mit mongyūc Origenes felől, ki az A-
 rianusoc értelmetől nem sokat különbözött, es a-
 zokat igen oltalmazta. kit a mostani Doctoroc E-
 rasmusal egyetembe eretnek nec neuez nec.

Azutan Nazianzenushozis gianakottac, es Ba-
 filius, Eunomiussal mely igen s̄epen iadzodott
 lasd meg. Ambrus felől is mit mongyunc, kihez
 s̄inte vgy gyanakodnac.

Nemelic az könyuek nec meghamisitafat ve-
 tic nemelliec azt mongyac felől őc hog kemenien
 s̄oltac, es nemelliec őket az Istenec dolgaiban
 igen m̄eresek nec mongyac, nemelliec pedig azt
 besellic az Doctoroc felől, hog nem czac egyet,
 hanem soc eretnek segeket irtanac könyuekben.
 Iollehet pedig hogy Agoštont, az mostani Doctō-
 roc vgyan elől iaronac es hadnagynac tartiac, de
 azis ezer s̄er másolta es tagatta meg s̄auát, azerth v-
 gyan megis hagyott ezer s̄ele teuelgeseket, oluasd
 meg kerlec az ő könyueit, kiket a s̄ent Harmoni-
 grol irt, es az Arianusoc, Felicianus es Maximi-
 nus ellē, es legotan meg érted, mely igen soc teuel-
 gesec tamattac: főkeppen az Görögök nec az Dē-
 akockal valo vetekedgsekből a s̄ent Lelek nec s̄ar-
 mazafa felől.

D

Annac

ELSŐ RÉSZE.

Annakutanna nem sokat hattac hatra effle vetekedésekben, Sabellius, Nestorius, Eutiches, kiket a bölcz emberek közibe samlaltac, kik az meg neuezett Doctörök ideiben, az Haromsag felöl valo tudomány ellen soltanac: de Istennec igeiböl soha meg nem giözettenec, hanem czac a Romai papa atkozta meg öket, mely atoc hog oknelkül valo volt, meg teczie az Antichristus-nactermezet sörént valo keuelysegeböl, a Lutheranusoc ellen valo atkozodasabol, es Hus Ianos ellen vulo Istentelenségéböl.

Mit mongyunc tahat az soc Conciliomokrol, es soc hitek nec czickeleröl, kic azokból sármaztac. Kerlec atiamfia keresten, oluasd meg Hilariusnac a Synatokrol irt könyuet, ki azt mongya hogjanny hit vagyon, a menni fő vagyon, anny kegyetlenec, menni egyhazi piskek, mindenec meg vesztenec, es soc fle atkozodasokkal meg vndokitattanac, vegre ezi kialtia. O mely bodogoc az Galliabeli piskek ec, kic soha semmi hitet nem vettenec be egyebet az Apostolok enal.

Ezeknekutanna, mely igen rettenetesen kegyelenkettenek ackor vyonnaan rendelt gyulekezetekbē, meg mutattiac Chrysostomusnac-Episcophani-

ELSŐ RÉSZE.

phaniussal valo vetekedesi, es atkozodasi, es Cyrillusnac, Theodoręttal es Alexandriabeli Ianossal meg annalis rutab veskedesi es atkozodasi, es annisoc teuelgefec tamattac volt az hit nec illien különbözésében, hogy az anya sntegyhasnac semmi abrazattia nem tetzett meg. Affle soc porlódesec a ket fel között haladqba maratnac, mindaddig miglen a Satan a Romai Doctöröc által vy tudomant gondola.

De minemő es mikorbeli kezdeti volt ez hamis tudomannac, a Beatus Rhenanusnac besedqből meg ertheted, mellicet a Tertullianus könyuen valo előliaro besedqben ekkeppen irt.

A Beatus Rhenanus besedi.

Christus vrunknac 1140. estendöie felq, mikor a Parisbeli knél sokā volnanac, kic a regi Doctöröc irasbol summak at sdeget nec vala, vgmint Longobardus Peter, Abelardus Peter, es Beletus Ianos. a Lögobardq irasat ki a kor a Parisbeli scolaba tanit vala kezdq a Deakoc oluadni.

Az Abelardus irasat pedig nemellic teuelgö es hamis tudomannac mondac noha eleg ekcsen irattatott vala. A Beletus mind ez kettö nec

D ij vtanna

ELSŐ RESZ E.

utanna való volt. Annakokaert mikor à Longobardus irását bevette volna (ki az vtan Parisbeli pispék lőtt volt) à kic azt olvasni es tanítani kezte vala, Akkor először azoc kezdetének Doctorknac neveztetni, es à tudománac meltofagaert fel fenteltetni.

Es ez vtan az iuria.

Mihelt az Doctores így meg sokasodanac, vegezest kezdenec tenni, à fel fentelcsnec magyarol es az estendők nec számairól, es ezt szerzoc, hog az Isteni dolgokról szólvan, az ott való scholanac vegezest, es abban talaltarott szólásnac moxyait követnec, kinec melleie vetnec mind az regyek nec s-mind pedig à mostani Doctorknac magyarázókat, kic ő tőlóc né különböznenec. Ezt pedig czac azért mieltec, hog az ő tudomaniokbā való egyenességeket inkább meg tarthatnác. Affele szólóc ezec: mellickeel ők disputac, mint, Trinitas, Essentia, psona, supposita, notiones, relationes, cōmunes, Personales, Personarum constitutiue, Principia generationis, spirationis, distinctionis, relationis, originis, Circumcessio. signa naturæ & ordinis ex Dei natura & originis, es egyebek. effele szó szólásoknac moxyai. Illien

ELSŐ RESZ E.

Illien kezdeti vagon à Romai Doctores tudomanianac az Haromság felől, es ezec Rhenánusnac az ő befedi.

Ez illien szó kegyetlen vegezest vtan az Istennec fent es tudos emberi, felette igen kezdenec ezt tudomány ellen szólni es prædicallani. A többi között első volt à ki Longobardus ellen irt Ioachimus Abbas, az ő ideiebeli icles Propheta, ki à Romai egyhaznac iónendő puftulasa felől kith mostan femenickellatunc, nilvan es igazan folt. Az à Ioachimus, Gergel, Papatul lőtt Synatban à Longobardust meg győze hogy negyseggettanana, es arrol icles könyuet nekunc írva hagyott, kic az Papa először akkor filta meg, mikor meg atkozuan Ioachimust Sena varasbol fámki vetette volna, azért hogy à meg sok ott tudomant, kic Papa az ő szó hagyomaniaual meg erősített vala, à Haromság ellen írvan meg merite volna hamissítani es batorlággal karhozatni.

Ez Ioachimus, à fent Iános könyuet, mellicke az Isteni ielenesről irt magyarázuan, az időről meliben à negyseg nec ez vilag előtt meg kellett nilatkoztatni Prophetalt monduan. Mikor à mise mód papocserége meg fúnic, à negyseg ki ielentetic.

D iij

Mind.

NOTA

ELSŐ RÉSZ.

Mingyaralt á Ioachimus vtan, Anglia es Sco-
tiabeliec Parisban niluan kezdęc ezt prædicalla-
ni hog az Haromsag felől valo tellies tudomány
nem egyębbe hanem czac mesękbe fundaltatott
volna, es hogy semmi vetelkedęsnel, gyúlóseęnel
es partútesneęl egyeb nem volna, kic az igaz tani-
tokat mind fegyuerrel mind sãmkiuetęssel el ves-
tęc es varosokbol ki úzec 1200. eętendő feleę.

Az Angliabeliec vtan az Haromsag ellen va-
lo hamis tudomány ellen kezdę írni Beliardus
Ianos Parisbeli Doctor, ki az haromsagrol irt el-
sőkönyuenec 33 rębeben, niluan ezt mongya, hogy
az haromsag felől valo tudományban, á Sidoc
kózt valo bölcz Doctoroc, á Prophetac es az Apo-
stoloc semmit nem tuttanac, de leg elősör neuke-
dni kezdett Tertullianus ideiben, kinec ideibe
nagy sęc eretnekseęec tamattac vala, Christus v-
runknac 250 eętendeiben. Annakutanna Atha-
nadius ideibe meg sokafattanac 345 eętendőben,
mind 400 eętendeig, melliec az vtan Agoston es
Ieronymus ideiben igen meg erősitettenec volt.
Es egy ideig ez meg lassudott vala á Romai egy-
házba valo partútes miatt, mely meg mostis el te-
metue volna, ha Lombardus Peter azt pokolbol
vifa

ELSŐ RÉSZ.

vifa nem hozta volna. kinec ideibe az hamis tu-
domannac orsága meg vytiatott es meg erősite-
tett. Christusnac 1140. eętendeie vtan.

Sueuianac egy faluiaban melliet az ő niel-
ueken Christantzhouennec hinac, nem mese
Isna neuő varastol, egy hęc eęendős gyermek Isté-
tól fel indittatuan es sok aig veritezuen, mikor fele-
ębredett volna, nem gyermekül, hanem tókelle-
telen menyből adatott ielenęseckel kezdę beselle-
ni ezt monduan: Elősör hogó Istennec paranczo-
latiabol inditattott az vr Istenec igazsaganac meg
beselleęsere, es mingyart az Isten felől sokat söl-
uan, á Christus felől, az igazsag, az itelet, es az Isté-
nek kegyelmessege felől kezdę sölni, kit minde-
nec czodalnac vala, sokat söluan tób besedi kő-
zött az Baluaniok es misec ellen es á papoc ellen,
kic az Christust kęc auagy harom pénzen el ag-
gyac.

Az mi időnkben is pedig hiuen es igazan min-
dent meg irt, Erasmus Roterodamus, ki igen
bölcs ember volt, mely irasaban az Isten felől
valo hamis okoskodo tudomant meg ielen-
tett.

Es meg Erasmus vtan meny niomorusagoth
senuedett

ELSŐ RESZ E.

Benüedett Seruetus Mihál, ki tudos es az Istennec igassagnac eros oltalmazoia es tudakozoia volt, kit az igaz hitnec vallassaert, Istentelenkeppé Geneuaban meg egetenec 1555. estendőben, kinek irasabol az hamis tanitoknac all orczaioc meg es mertethetic.

Ezekutan valo á Gentilis Balint iambor keresztien ember, ki é mostani 1567. estebőn, Heluetianac Berna neuő varólaban, tulaydon verçuel mikor feigt vettec volna az igaz tudomant meg erősite, es á papai tudomant az Haromszag felől hamis es őrdőgi tudomannac lenni meg bizonita.

Vegzetre amaz tőkellertes es Istéfelő iambor Ochinus Bernald az ő irasiban minden igassagot meg ielentett, kimikeppen hogy igaz iteletű ember volt, azonkeppen minden hamis bölczesegget io emberseggel meg hamisított, es ama három semeliū baluant meg mutatta. Annac á iambornac irasi vadnac, kiket mostanis soc keresztienec eluasnac, es hogycz vtan inkab oluashassac arra gondot viselunc.

Az nemes es bölcs elmęiū ferfiu Scalichius Pal niluan iria, hog á Romai Doctoroknac könyueket valastással es itelettel kell oluasni, auagy azeknac.

ELSŐ RESZ E.

azoknac oluasafatol embernec magat mindene-
stőlfogua meg kell tartoztatni.

Ezeket czac vgy mint elől iaroba akartuc irni
berelmes atyamfia keresztien, hogy nalunknál böl-
czeb emberek nec az igaz tudomany felől valo i-
rasoknac vtat nitnanc. Nem igen aggaztaltuc ma-
gunkat az irassnac sepen valo rendeléseben, sem
á dolog felől valo ekesen solasban. Elegnec tar-
tottuc az igassagnac tistat es egyyikeppen valo
ki mondasat. De mostan á bölcz es keresztien em-
bernek mit akarnac irni á negyseg felől va-
lo hamis tudomany ellen, nem soc
idő muluan meg erted

E

MASO.

MASODIK RÉ-

SZEMELYBEN MEG MUTAT-
TATIK MIKEPPEN A CHRISTVS

A VEGÉRŐL AZ ELSŐRE MENVEN

ez mostani időben eppeti fel az ű a-
nia űentegyházat.

MYERT HOGY AZ ÓRÓK
eletne fundamentoma, czac az egy fel-
seges Attia Istennec, es attul el boczatta-
tot Iesus Christusnac esmeretiben legyen helyhez-
tetuen, a mint meg vagy on írva űent Ianosnac ti-
zenhetedic rezeben: Ennek okagrt az Antichri-
stus, a Sathan, e fundamentomot akarta leg elő-
űer meg rontani, mert bizonial tutta hogy meg
homaliosituan az egy teremto Attia Istent, ki re-
kesztheti oztan, az Christustis, az keresztienek-
nec űuekbol. Mert nem volt enneltob Istent, ki
auagy igerte volna, auagy penig ez vilagra bo-
czatta volna az ű fiat, mely helyeben mikor a Sa-
than mast hozot be, el hitte ozton hogy mas Chri-
stustis konnien faraghat, meliel meg homaliosit-
cza a űent Lelektol fogantatot, es űuz Mariatul űu-
letett

MASOD. RESZ E.

letett igaz Messiaft. Ez fundamentomnac azert
az az, az igaz Attia Istennec, es a Christusnac es-
meretinek el fordulasa vta, űukseg volt hog mind
az egez rakas meg romollion es vy epittes kout-
közec ki az o hamis ifundamentomahoz hafon-
latos legyen, annac vtanna hogy vy Istennec, vy
Christusok, vy hitek, vy irasoc, vy keresztsegek, es
Vrnac vy vaczora i űallianak az ania űentegyház-
ban a mint oda fel meg hallad. Alkolmatos ne-
uel neuezteret penig az Papa Antichristusnac, az
az, az igaz Christus ellen valo hamis Christus-
nac, miert hogy o harmat hozot be, melieckel
ki akarta torleni az Berlehem varasaban űuletet
Iesust, ki mi ertunc meg holt es fel tamadot, az
mint az Credoban vallinc. Az Ignatius es, An-
tithesusnac neuezte, miert hogy az egy felseges A-
tia Istentbol, harmas, auagy harom űemelyu Istent
czinalt. Lasdiol meg azert te attiamfia keresztien
hogy ha igaz tudomanya lehet annac ammi igaz
Istentunkrol es a Christusrol acki Atheus, az az,
hamis Istent, auagy Istent ellen valo, es Antichristus.

De ama kegyelmes es felseges Attia Istent,
ki az o hiucit sem A Egyptusban, sem az Babylon-
ban el nem hatta, mikoron az o irgalmassaganac

E ij.

es ke-

*A Papa az
Antichristus*

MASOD RESZ E:

es kegyelmességnek ideie eleiút: Nem hágy ~~min~~ minketis hanem meg ielentuen az ő igazságot, az igaz tudomant, ki vifen immar lassan lassan az Antichristus fogfagabol, hogy meg vilagosiczion mindnyaian, kik ez ideig a vakfagban feketűnc mert a Babylonbol, a sur bauarbol, az ő ania sent egyházaba kcl immar mennűnc, az Antichristus tol az igaz Christushoz, es a vegeteről az oleyre köl ternűnc, mely dolgot rend ferent meg mutatonc te neked, hog niluan legyen, es ez vizza terő vten meg ne botrankozzal.

Mikoron az Isten Luther Martont az Antichristus ellen fel tamazta, nem a derecfondamentomot, hanem czac az hitnegyümölcszet akara ő általa meg tisztítani, a mint a Credobolis meg te czic. Mert Luter valamely rezeből, Czac a bűnec boczianattiarol, es az örök eletről valo tudomant igazította el az ania sent egyházban, a derec ferent valo meg mitas penig a fundamentom ra tartozot. Annakokaert Luther Marton czac affele baluaniozasoknac volt rontoia, mellic a bűnec meg boczanattya ellen voltanac, tudni illic buczu iaras, purgatoriom, az halottaknac segetsegül hiuasa, sentelő viz, a misenec re seuel, es
egyeb

MASOD RESZ E.

egyeb fele soc baluaniozasoc, mellyeckel meg homalyosodot a bűnec boczanattia, mely czac az Christus által vagyon.

Annac vtanna az Isten Zuingliust es egyebeket tamazta fel, kik által az Antichristusnac mellic ferzesit ronta el, vgy mint a miset, a fa kepek, oltarokat, külömb külömb encklesben valo ceremoniakat, a kenierben valo Christust mind e keffegeuel, es az Vrnac vaczoriait, mellic Luther, miert hogy meg nem ismert, meg sem akarta tisztítani immar azert mostan finte a fundamentomra irott a dolog, mellic az kegyelmes Attia Isten egyebek által eppit fel, hogy el romolianac az hamis Istenec, es hamis Christusoc, es czac amaz egy ő magatul valo nagy Isten vralkoggiec kitől mindenec vadnac es ennec az ő fia az Iesus Christus, ki az o Testamentomban nekűnc igeretet, az vyban penig meg adatot, es kirul az Attia Isten, menyorsagbol ezt kialtotta hogy őtet halgassuc.

De miert hogy a fundamentumnak is fő es kiualkeppen valo pecziet a Christustól ferzettet keresitseg legyen, nem egyeb formara es rendre hozattatic, hanem a mellic Christus vrunc ha-

MASOD RESZE.

gyot, es az Apostoloc meg tartottanac, az mint meg vagy on irua Matth. 28. Marci 16. Actor. z. 8. 10. 16. rezeben.

Mikeppén azért az Isten semmit helyen nem hagyot az Antichristus szerzesibé, mellicet Luter által akart ki giomlalni, kic ellene allottac a Chrūs által valo bűnnec boczia nati anac: Azonkeppen az ő Ania s entegyhazanac meg tisztitafaban, a Sathannac minden baluaninac meg kel romolni, ammikeppen az Vr vaczora iaban lótt, es ki kellet mind é őrdőgi barlangok nac saggattatni, hogy femmi ne maraggyon egyeb az egygyű es igaz vaczoránal, mely az Christustól szerzettet.

Nem külömben kely azért czelekedni az hitnec fundamentomanac meg eppiteseben is, mely czac az egy Attia Istenben vagy on, es az egy Iesus Christusban, ki sűz Mariatól sűletett, nem meg testesült. Mert ha ki akarunc az sűr s auarbol menni, ki kel ám gyomlaltatni az Sathannac minden talalmáninac: Mellicet nem haggyac amaz egy Attia Istent, az mindeneknec terem tő iet, es az Iesust az ő egygyetlen egy fiat az hitnek-

MASOD RESZE.

neknek sűűőkben vralkodni.

Azonkeppen le keltenni, minden egyeb se le hitek nec, Conciliomoknak, es é vilagi Doct orok nac meltosagokat, hogy czac az Isten nec tista i geienek higgyenek minden nepek, es abban valo hittel meg elegegyenek, mellyet hogy ha mindniaian nem miuelunc, az sok Doct orok nac irásokban el te uelyeduen, el kellene vez nünk a sok sűr s auarban, kik mindenkor on kü lömb külömb ertelemre visik az embereket.

De az mostani időbennis, sűkseg meg lathni mikeppen vigy on ki az Vr Isten minket az lelki Babilonbol, tudni illik, lassan lassan az gyenghe dolgokrol az vastagsagra az kiczinekről nagyob bokra, az vegetül az eleire hoz minket, mert mind regtül fogua illien rendet tartot ebben az Vr Isten.

Mert leg elősör Luther es Philep Melanthon irásat atta minckünk, mellicet czac az bűnnec boczia nati ellen valo practicat rontottac meg, es ezeket meg tanuluan vgy ragazkodank oztan az Saxoniabeli tanitokhoz.

Ennek

MASOD RESZE.

Ennec vtanna nem soc idó mulua, à Czichck hez haylanc, de nem à tudomannac tiftafagaban hanem czac az ania ſentegy haznac igazgatafabā.

Hogy penig ezek nec vtanna az Heluetiabelic knec irafokat kezdőc oluafni. Kic mind à Saxoniabelic nec, ſ-mind à Czichek nec teuelygeſek et karhoztattiac vala, latuan azok nac tiftab tudomaniokat mies óſuētarfolkadanc velek.

De moſtan immar mas hadnagyokat, mas vezeret adot nek ūnc az mi kegyelmes attianc. Kic az Antichriſtus nac melieb teuelygeſet törlic el, meg tiftituan ez egy Attia Iſtenről, az Ieſus Chriſtusról, es az igaz Apoſtoli kereſtſegről valo tudomant Nemzūnic azert addeg meg ő ſent ſelege miglen telieſſeggel ki viſen minket minden ſel ſur ſauarbol, hogaz Antichriſtus nac minden karomlaſit levetuen, czac ő neki ſolgalliunc, es meg moſogatuan magunkat az igaz kereſtſeggel czac az Ieſus Chriſtus nac ſenteltetteſſunc. A ſent ſegec nec meg vitafabanis, ezen keppē czelek edet az Vr Iſten, mert előſőr az Vr vaczoraia tiftita meg, maga à kereſtſeg volna elő pecziet, es e keppen rontogata el laſſan laſſan az Antichriſtus nac ſerzeſit, melliet teneked rend ſerent elődben adunc.

Az Vr

MASOD RESZE.

Az Vr vaczoraianac meg tiftulafa mik eppē es minem ū rendel lótt légyen.

Ezer öt ſaz es ötuen eſtendőben à miſenek regulaia minden Romai ceremoniackal es à keniernec ſel emeleſeuel meg rontaték.

1553. eſtendőben az oltaroc, ſakepec, es nemely ekeſſegec le tetenec. De à maradekia helien marada.

1555. eſtendőben Letetec à Chriſtus teste nec à keniernben valo iclen volta, es az idueſſeg nec à ſentſegekhez hitnelkül valo kőtelezeſe. Azon keppen mind az ſvgo gyonas, ſ-mind az beregeknek gyōtataſa.

Azonközben az kereſtſegnek is meg tiftulafa mik eppen eppitett legyen.

Vgyan azon 1550. eſtendőben à kereſtſegbeli kenet, nyal, ſo, gyertia, el romla, De à többi mind meg marada.

Azon keppen az kereſtſegbeli babonafagoc, ōrdög ūzeſec, kereſt haniaſoc meg romlanac melliet meg moſtanis vgyan vanna à ſazoknal.

Vgyan azon 1556. eſtendőben meg romla az bábac, daykac es parazt nepec által valo kereſteles, melliet Stācarus megtarta az Helueticusoknak ellenők.

MASOD RESZ E.

1559 esteendőben. Amiképpen a terdbaitas ki rekeztetec a fen allalal, azonképpen a fen allal, a le üléssel, es közön segeskenier hozattatec be, meg rontuan a misenec minden practika it, illien rendel tistitatek azért meg az Vr vaczoraia.

Azon 1559 esteendőben, a komafag karhoz tatec a Lasko Ianoftul, mellicet még mostanis az aniafentegyházban meg tartnak nagy foc helyen, Azonképpen a kis gyermekektul valo kerdekedésis.

Igy iutottunc azért az Vr vaczoraianac, es az keresztsegnec igaz értelmere, minek vtanna minden ördögi hamis talalmaniok le estenec, mellyeket ő az Vr nac oltari környöl plátalt volt. Nem búkseg azért immar azoknak meg tistitasaban többet munkalkodnunk, hanem csak mi magunkban, hogy az Antichristusnac minden rufagos semetit ki gyomlalliu, az mi búuunkból

Hogy penig rövid befeddel meg mongyunk, soha egyeb módon ez nem lehet, hanem hogy ha czac az fent irashoz ragazkodunk, es az Isten igeienel

MASOD RESZ E.

igeienel egyebet nem keresünc. Mert valaki ahoz külömbet ad, akar minemü legyen, atkozot es ördögi tudomány.

Miképpen ezokaert meg kellett romolni az egy allatü es három semeliü Istenec, hogy csak amaz egy Iesus Christusnac Attia tisteltessek, es imadassac lelekben es igazsagban.

Azonképpen az hamis Christusokis meg romolnak, kik kerber búlettenc, meg testesültének, es ket természetből fogantattanac. Mert czac egy az a ki, az fent lelektul fogantatot, es búz Maria-tol Betlehemben búletet, kiben ninczen semmi külömbözö auagy kettös allat. Annakutanna miképpen az Kenierből faragot Christus, es az sok közben iaroc, menjei es földi teremtet allatokkal egyetemben semmie löttenc, hogy az egy igaz Christus vralkoggyek, ki mi értünc eczer holt meg es feltamadot.

Szinte azonképpen semmiue kel lenni mindé emberi szerzesek nec, Conciliomoknac es Attiaknak irasinak hogy czac az Isten igeyenek adassac minden méltosag, es czac az Christus esmertessec igaz tanito mester nec lenni. Mert még

E ij eledg

MASOD RESZE.

eddig a foci furbauarnac miatta, mind a Christus, s mind az ő igeie kétségben volt.

Elkel pusztulni az foci fele hitnec vallásinak is mellic ninczenec tevelygesnelkül, hogy czac az egy Apostoli credo maraggyon meg es hogy mi es az Apostolokkal Actor. 2. egy tudmanban lehessünk. Mert meg mi ez ideig semmi egyeb hitnek vallását be nem hattuc menni a mi Catechismusunkbā, melyben az igaz tudomānac somma ia tanittatic, hanem czac a Credot, melyben mind ez világi, s mind a mas világi iokrol bizonyagūc vagyon, hog masnelkül nem fūkelkōdūnc.

Hogy penig az bűnec boczianatis meg nierliessūc, mely az Christus által adatic, semmi-ueg kellett lenni az Antichristusnac minden menyenyueztesnec, meg amaz sugo gyonafnak is meliel a foci mostanis elnec.

Azonkeppen meg kellett tisztulni a sentségeknec es az Antichristusnac mindē rufagatol, meg kellett tisztulni az Vr vatziorianac a misnec minden czick eletol, es az keresztesnec az Antichristusnac minden varasolálatol.

Vegezetre vgykel viaskodnunc a foci furbauarnacal hogy semmi helyen ne maraggyon abban, a mi az

MASOD RESZE.

mi az sentsirásban ninczen. Mert czacheiában gondolkodunc addig a Babilonnac el romlaffarol, mig az egy tanitoual a Christussal, es annac igcieuel meg nem elegendūnc, Nem volt am soha tisztab aniasentesgyhaz az Apostolokenal, kibenczac a meg sezült Iesus tudomania prädicator, kineczaianac lelkeuel mikor eppen meg olettec az Antichristus es annac hamis Babylona: Akor ostan mies diczekedhetūnc hog ki mentūnc a furi fubarbol, es minden emberi szerest hatra vetuen, czac az egy Christus, es Apostoloc tudomaniahoz ragazkottunc. Ezeket penig mind meg kel tartanunc a ki menesben a sents Ianos paranczolattia serent Apocalypsis 18.

Felette igen meg kel mostan emlekeznūnc az Vrnac paranczolattiarol, melyre igy kōtelezte az ő nepet, hogy semmi kōból czinalt oltart ne czinallion ő neki, es semmi barlangokat ne emellien fel az Isten oltara mellet. Azonkeppen mi nekünk is elkel vetnūnc minden emberi szeresnec es vilagi bölzesnec fegyueret es az anya sentsgyhaznac, az Isten besedenec kōnebol kel fel eppiterni, hol czac lelekben es igazsagban valo diczeret legyen. Vgy ki kel penig saggattani az Vr ol-

MASOD RESZE.

tara mellől minden emberi építésc, hogy ne maragyon ot semmi maffunget valo, auagidegen mezőben vetteter mag, es hogy tauol legyen az Baal Istenec tizteleti. Mert vgdiczedhetunc igazan, hogy Christus tanituanj es igaz kerestienec vagyvnc, touabba hogy a Prophetak nac es Apostolok nac fondamentoman epitunc. Altal kelimmar menunc az Antichristus puftaian, hogi ha az teuelygesben el nem akarunc vesni, a melyben voltunc ezideig.

Emlkezunc meg attiamfia kerlec amaz rette netes historirol, melyben meg iria Moises Num. 33. 14. mikcppen ostorofta es el vestette az Vr Isten az Izrael nepet, ennekokaert, hogi mikor immar el keluē a veres tengeren nagyob rezet el me te volna a puftanac, be nem akart menni a Chanaan földében, noha az Isten meg paranczolta volt, es a nep meg ieduen a Chanaan földere bo czattatot sok samu kemek nec faua által, visszā akart Aegiptusban terni.

Addeg feltettek penig magokat, feleségeket, es gyermekeket az oriasoktul, es a Chanaābeli erős varasoktul, meg az Istet oly haragra ingerlettek, hogy mindiart meg olette nec az kemek, ackic meg

MASOD RESZE.

meg gyalaztak vala az igiretnek földet, es visszā terituen az veres tenger melle, czac közel hallira Aegiptushoz az Isten az nepet, holot negyuen esf rendeig teuelyeguen kesergettet, es loc vesedel mes niaualiac miat tellessegel meg emeztetet. Iosuetol es Calebtol meg valua.

Annak vtanna az o gyermekek be menenek az Chanaan földében kiket ok sgltnec vala hogi az ellensagnec predai lennec.

Oluasd. kerlec es mediol ezedben az histori at, mely vagy on Moises negyedic könyuenek tizen harmadic es tizen negyedic resében. Mert mies ezideig mind teueliegtunk, meg az lelki puftaban, es nem mentunk be az meg igirt Chanaan földében, az az, ama tipta Apostali tudomation fundaltatot anyasentegyhazban, de immar sinta annak hataraban vagyunk, melyben hogy be meheffunc, ennel könnyeb vt nem talaltatic, amint e köuctkezendő befedekben meg hallod.

Miertunc irattatot meg ez scliul meg mon dot historia, kikre immar ez vilagnac vtolso res e hallot, a mint mongya sent Pal 1. Corintio. 10.

Ezönk

*Legre historia
Xlmm. 13. el. 14.
ray.*

MASOD RESZE.

Ezünkben kel azerth minekünk ez historiabol venninc, hogy az Vr Isten minden kefedelmefeg es vesedelemnélkül be akarta az Izrael nepet vinni à Chanaan földere, es azert küldötte el az kemeket hogy à földet meg kemelliec, es hogy az io földnec gyümölcsieben hozzanac kiuel à nepet gyenerkörtessiec, es à földnec keuanfagara indicziac. De miert hogy à nep az Vr nac nem enged, meg ölettetenec à kemec à neppenig vizza teritetec, es addig teuelyget à pusztaban miglé mind feienkent Moissel es Aronnal à tó hadnagyokkal egyetemben meg emeztetenec.

Szinte így törtint è mi mostani üdönkbenis ha iol meg rostalliuc ez dolgot. Mert az Isten mikor ki kezdet vala minket hozni az Romai Papanac Aegiptufabol. cziac à gyümölcsiebec egy fúrtit hozza ki tudni illic az Vr vaczoraiac egygyc rczet mely à borbol vagyon.

Annacvtanna mas kemeket tamazta, kic az Chanaan földet diczirnec, es mind feienkent kúlomb kúlomb gyümölcsiebec hoznanac az Antichristus pusztaiaban valo nepnec. Mert Zuinglinfnac az Sacramentom dolgaban valo gyümölcsiebec ada, hogy azt vinnac à nepnec. Cellarius Mar
tonnac

MASOD RESZE.

tonnac, Seruetusnac, es Erasmusnac az igaz egjA-
tia Istenec es Christusnac ismeretnec gyömel-
czet ada, mert mind egy üdőben irtanac ezek Lu-
terrel es Zuingliussal à mint meghallod.

Ezeknecvtanna ada az Isten mas kemeket, kiknek általa tisztitator meg az igaz Apostoli ke-
rettség, melliet à Christus szerzet. Mind ezen egy üdőben akarta azert az vr Isten meg adni az igi-
retnec földet, az igaz es tista tudomant, hogy ha à nep engedet volna annac. De hogy ezec ez ke-
mec meg rettenenec az Antichristus oriasstol, or-
sagoktol, kiralioktol, erős varasoktol, es minden regiatiaknac Conciliomitól, illien keppen icztet el az nepetis, es innet lön hogy az igaz kemeket, vgmint Moissel, Iosuet es Calebot kic az földet diczirik vala, vgmint eretnekeket meg köuezec. Mert Luter Marton Zuinghultra tamada, mind ketten penig tamadanac az Anabaptistakra, kik Tigurum varasaban meg ölettetenec.

Ezenképpen az egy Istenról es annac egy fia-
rol à Messiasról valo tudomantis meg vetgc, mel-
liet még mostan sem végzenc be az ü gyülekeze-
tekben.

G

Mind

MASOD RESZ E.

Mind ezeknek okagrt az vr Isten meg busul-
 man vissza vonja őket az io földről, es az kemek-
 nec sem hagyja azt többé latni, hanem mind a pa-
 staban öl meg őket, es a nep negyuen estendeig
 kenferitetec teuelgeni az Antichristus pustaia-
 ban, vgy annira hogy minket kik azoknac mara-
 dki vagyunc mostan visen be az Isten az igeret-
 nec földere az igaz tudomanra, meg ielentuen
 minékünc az ő el titkolt igazságinac kazdaglagit,
 mellicet a mi Attiainc meg vetetenec, es mind
 ez ideig gyűlölnec. De meg ezis mondotta
 vala az Isté hog be ne menyenec a Chanaan föld-
 dere mert meg győzette nénc az ellégnül, mely
 dolog meg teczet Zuingliusban, az Anabaptistac
 ban es Seruetusban. Szinte igen az Izrael nepe-
 nekis meg monta vala, hogy a negyuen estendő-
 nec előtte a poganokra ne menyenec, mert meg
 ölettetnec, es finte vgy törtenecc.

Hogy penig az mi nekünc adattatot kemek-
 nec egy arant lött dolgoc amazockal, meg mutat
 tiac az önnön magoc irasoc, kic egy masra tama-
 danac, es a nepet el idgenitec a Chanaan föld-
 rül, mely dologot meg erthecc az OEcolampadius-
 nac es Zuingliusnac leueleyből, mellicben meg

V ALLAC

MASOD RESZ E.

vannac irattatná Luter nec es Zuingliusnac min-
 den vetelkedesec, Ez könyv pedig Basyleaban niő
 tator ki 1548 estendőben. Touabba OEcolam-
 padius Tiguromban az Anabaptistaknac tudó-
 maniok ar az egy Attia Istenről, es az Iesus Chri-
 stusról, első es masodic leueleben igen karhoztat-
 ta, es az Antichristusnac egy allati es három fe-
 meliü Istenet magasztalta. Luter Martonis az Au-
 gusta varosbeli vallasbā karhoztata az egigaz Is-
 tét, a Iesü Chrüst, a keresztseget es az Vr vaczoraia

De lafd meg immar az üdöris melybē eltenecc
 a lelki Chanaan földenecc kemlőy, kic egy mas el-
 len hadakostanae ezer ötfaz huson hat, huson
 het, es huson niolcz estendőbē, kezde Luter Mar-
 ton Zuingliussal vetelkedi az Vr vaczoraia, es
 baluaniok felől.

1529 estendőben, csak heaba falla Luther be-
 sedre Marpurgumba az Vr vaczoraia felől Zuin-
 gliussal. Vgyan ezen estendőbē viaskodecc Zuin-
 glius az Anabptistackal Tiguromban. Ezen estē-
 dőbe ira Seruetus, OEcolampadiusnac, Melanthō-
 nac, es egyebeknec az egy Isten felől, es az ő köny-
 vet ki boczata az Haromsagnac teuelgesiről.

Vgya a kor ada ki Erasmus az ő magyarazatit

G ij az vy

MASOD RESZE.

az vj Testamentomra, kit megis oltalmazá a Stunica az Hispaniai barát ellen, kie ötöt eretneknek vadoltac vala, az Istenről a Christusról, es az keresztisegről valo tudomanban.

Cellarius Martonis azon időbe ira könyvet az Istennek czelekedetéről, es az aniafentegyháznactisztulafáról, mellet Argentoratumban nyomtattanacki 1527 estendőben.

Hogy ha penig ez estendőket meg fiamlalod mellicben ezec egy masra hadakoztanac, meg latod hogy mostan telie be az negyuen estendő, melybe teuelyget a nep az pusztában. Meg latod a napoknakis negyuen fiamát, mellicben a mi feiunc a Christus, chezuen es somiehozuan kesergettet a Sathantól a pusztában. Es immar közel vagy on az idő, melyben az Antichristus pusztajabol az igert földre kell menniunc, meg szabaduluan az ördögnek kesergető czalardsagitol, hogy ötuendexheffunc a Christus igereriben mellicket az pusztanacromlafa vran mondott hogy meg lesne.

Az örömnec estendeie pedig melyben minden polgac az ő eluestett iofagokra ternece vala, nem heaba volt hogy Isten paranczolatia ferint minden-

MASOD RESZE.

mindenkoron el mulhatatlan keppen az ötuendedic estendő volt. Mellet az Christusus meg tartuan, az ő feltamadasa vran ötuen nappal boczata el a sentleket, mellic tanította es vigasztalta az öueit. Ennec ez örömnec estendeieis mayd el iö minekünkis lelekbe, es ackor szabadulunc meg telliesseggel az Antichristus fogfagabol, meg teruen az mi el veset iouainkra. amaz Apostali aniafentegyházra, kit az ördög igen meg pusztított, es az Christus hellic ő vralkodot.

Mostan vagy on annak ötuen estendeie hogy Luter Marton fel kezdé bontogatni a Christus koporsoit, mellicben az ördöc eletnece meg niere se helyheztetetic vala, tudni illic, buczuban, purgatoriomban, miseben es sentelt vizben. Mert Christus fülerele vran, ezer, öt fasz, tizenhet estendőben kezdé Luther ezec ellen tamadni, mellic mostan ötuen estendeie vagy on, kit hogyha hossa verende se az 1517 estendőhöz, tehen 1567. estendöt, kiben mostan vagy unc. Mind ezek nec penig az vegeben hét fiam vagy on, melly mindenkorsent volt mind az nap fiamban s mind az estendőben, mind pedig az hetedic holnapban.

De vgyan az dologis meg mutattia enneckö-

MASOD RESZE.

zel való voltat, mellet meg mondottanac à Pro-
phetac, Apostaloc 2. Theß 2. es ßent Ianos az ó la-
tasaban 15. reßeben az Amichristus romlasarol.
Meg terzik immar az által menetel mind az egész
Babylonon, es à vegeöl ßinte az eleire iutottunc,
az hitnec fundamentomara az egy Aña Isten se-
löt, az Iesus Christustol, es az Apostali keresise-
gról. Es mikoron hangosban meg ßendülend az
trombita; es el törettetnec à korloc, mellicben
vagyon az lampas az Christus, ackor oßtan meg
kell rétenni minden Madianitaknac, es el kel ve-
ßni mindensgle fegyureckel egyetembe. Mely
dolognac el vegezçset 1570 estendöre variac az
hiucc. Mert à Babiloniai fogfagnakis hetuenedic
estendö volt vege, melyben ennekis vegeneckel
lenni. Luter Marton es Zuinglius az ó vallaso-
kat az Augußtabeli gyúlesben 1530 estendöben
adak ki, el boczaman azt mind ez egész vilagra:
Azonkeppen az Isten az ó Euangeliomat meg tiß-
tituan az Antichristusnac rutlagatol 1570 esten-
döben ielenri ki eppen mind cz egész vilagnac, es
azt egy iegyecckel meg bizonitia mint ßinte az A-
postali aniaßentregyhazban czelekedet. Ez penig
neguen estendö à Luter es Zuinglius 1530 esten-
deietöl

MASOD RESZE.

deietöl fogua. Sirnac oßtan à koró à Babylennac
kalmarkodóaz ó orßagoknac el pußtulasan, az
mint meg vagyon itua à ßent Ianos latsarol ire
kónúnec 15. reßeben. A kor leßen à Sidoknac meg
terçsec, à mint meg vagyon monduan à Prophe-
taknal sochelen, Ose. 3. Rom. 11.

Ackoron prædicaltatic à Christus Euangelio-
mais igazan mind è ßeles vilagon, à mint ó maga
meg mondotta mellic meg nem lattunc hogy be-
telhiedet volna. Mert Luter az Euangelionnac
czac valami reßet nagy ßurßanarral tanította az
mint az ó Postillaia meg bizonitia, es az kenie-
res Christust à baluaniockal egyetembe nagy ha-
ragosson otalmaza Zuinglius ellen.
Azonkeppen Zuinglius egyebeckel egyetemben
tollehet nagreßből, de né tißtá eckeppe tanitta min-
deneltölfogua az euangeliomat, mert az egállatu
haró ßemeliü Istér, à meg testesült es keißer ßüleset
Christust hitta segirsegül Lutherrel egyetembe,
mellic az Antichrúsnac ßefenyveßtesi voltanac.
De még à keresitegbenis otalmaza az ellene mō
dast. mely sémi né egyeb hané búvöles baiolas es
babóasag. Annakokaert az Isté az Antichrús Ba-
bilóat né akarta egy iegyecckel meg erößitéi az Apo-
stali tu-

MASOD RESZ E.

Itali tudomány ellen mert órdógi hazugság volt: De mikoron amaz Euangeliom tísta leßen, mel-
liet Christus prædicalot, es az Apostaloc vöttec
fondaluan azon az aniaßentegyhazar, lehetetlen
dolog hogy az Isten az ó fianac igereti þerint, az
ó menniei tudomanianac bizonyagara menniei
iegyekeris nem adna, á mint þinte az Apostaloc
ideiben volt. Mert á Christus ezt mondotta az
ó tanituaninac: Ackic en bennem hißnec, vgy
mond, illien dolgocköuetic azokat, hogy órdó-
get úßnec es vy nielueken þolnac. Szent Ianosnac
16 reßeben, Valaki en bennem hißen, vgymond,
ez czelekedeteknél mellicket en miuelec, nagjob-
bakat czelekedic.

Nem czac az Apostaloc ideiere mondotta pe-
dig ezeket á Christus hogmeg leßnec, de egjarant
minden ó hiueinec igerete. Es bizoniara az Apo-
staloc vtannis focúduel löttenec effçlec, mind á
Sidocközöt, f-mind az poganoc es mind á köz-
nép közöt, á mint meg vagyon irua az Apostali
czelekedetről irt könyűnec tizedic es tizenkilen-
czedic reßeben.

Eztigeric az Apostalok is az meg kerestelke-
dendők nec, hog ha hißnec á meg fezült Christuf-
ban, es

MASOD RESZ E.

ban, es annac neube meg kerestelkednec, sent
lelket vgznec, mely dolog valo keppen be tellie-
sedet, Nem haggya azért heaba mostis az yr Isten
ezigereteket hogy higgyenec az ó Euangelioma-
nac.

Hogy pediglen ez ideig mi köztűnc ezek meg
nem löttenec, ez voltok, hogy, meg ez ideig az a-
niaßentegyhaz, nagy feretfegeben volt az Antichri-
stusnac külömb külömb fele ferege miatt, es az A-
tia Isten az Izraelnec Istene, az ó fiaual egyetem-
ben meg nem esmertetet, Innet volt hog igaz hit
sem volt, mert nem esmertűc ákiben hinni kellett
volna. Amaz igaz kerestleg sem volt az menniei
vyonnan þületcsnec bizonyaga, melly az hittel eg-
giue köteleßtetett. Ez ok a volt azért hogy az mű-
tudomaniunc menniei iegyeckel meg nem bizo-
nitatott, f-mind addig sem bizonyittatic pedig mig
ki nem megyűnc az Antichristusnac pußtáibol.

Nem nagy dolog volt az Antichristusnak is v-
ralkodni, minec vtanna amaz igassagnac lelke
meg þűnt czudát tenni. Mert az igaz hitnec es az
kerestsegnec heliette, krisma, az az kenet þallot
volt be, az Christus helliebe gyertia, þougtneç, se-
tetleges vilagossag, Az Euangeliomnac á menniei

H

sonac

MASOD RESZE.

sonachellyebe, èiöldi roshadado so szerzetetet.

Es miert hogy ez bolondlagoc, az ördög nec feienkent rabiaiu es vakock a tefen vala, azokaert az Antichristusis sarral keni vala be az emberek necsemeit, hogymeg az ördög et felatnac, es kerest haniaffal lgh vala a hamis keresztlegre melly babonafagal menyt haznaltanac, megmutatia è iclévalo doleg, holott a Chriúsnac es az ő tölle szerzettetet keresztleg nec illie erőssen mond ellene mind ez vilag.

De mint a Satan a Christusnac lelket megoltotta, az hamis tudománac be hozafaua, azonk eppé mikor az Euangeliom meg tífül a Christus lelke uel, mellet lassan lassan naponkent latunc: Ackor ostan az Antichristusis meg ölettetie, a mint mongya Esaias tizedic es tizenegyedie refében, Szent Pal az 2. Thessa. 2. irt. Senki ne gondollia hogy egyeb Christus saianac lelke uel ölettetie meg a Satan, hanem a mellet az Apostaloc a pogan nepek et a Christusnac esmeretire teritetec. Nem czac az Euangeliomnac kültö predicalasa az, hanem az belső erő, mellet az Vrindit fel az ő hiuei necsiuókben, czuda tetellel azt meg erőssituen, a mint megvagyon írva sent Marknal 16. refében
es az

MASOD RESZE.

es az Apostali czelekedetben. Nem kell azért a Sídoknac es a poganoknac trefereis, egyeb lelket varni ennel. Bizonios dolog ez hog el kell immar romolni è Babylonnac melyben a lelki foglioc tartatnac. Annac okaert sent Ianos Iatafarol irt kónuben, az o Testamentomnac minden iöuendöleset a Babylonnac pustulafarol, summa ferint egyyüve samallia, es pelda keppen vgyan azon befedeck el ez Antichristus orpaganac elvesere sabia. Mellet hog ha valaki meg akar latni, olnassa meg ez ide ala valo hellicet en nec pustulafarol, es az aniafentegy haznac meg epiteléről. A többi között lassa meg Ieremiasnac 51. Apoc. 18. refet. Melly dologra peldat adocitt te nek, hog ehez kepest te magadtolis töb hellicet kereshes a sent irasbol.

Ieremiae 51. caput.	Apoc. 18. caput.	
A Babylón ^{bol} valo ki menesce intes.	6. 45.	4.
A Babyló rólasarol valo Prophetia.	versu. 5.	2.
A Babylónnac pustulafasan valo siralom.	34. 54.	9.
Az hiuek nec örömecc.	46.	20.
	H ij	A Ba

MASOD RESZE.

A Babylon pusztulásának
vgyan azon iegy. versu 63.64. Apocal. 18. ver. 21.

Lásd meg továbbá Efa. 47. versu 7.8. A Szent Iános látásának 18. részét, ver. 7.8. Vgyan ezekben meg látod a Babilonnac bayoloit.

¶ Azonképpen lásd meg Ezechi. Prophetának 39. részét, ver. 17.18. Szent Iános látás. 19. részét ver. 17.18.19. Meg látod Ezechielnél az aniafentegyhaznac oly épületes, ki még soha nem volt. Esaiasnal 11. es Micheasnal 4.3. részében.

Lásd meg annak vtanna az aniafentegyhaznac viulafarol való propheciát. Es. 65. ve. 17.18.19. Apoc. 21. vers. 4. Ezech. 40.41.43. Apoc. 21.

Vesd őzue az Esaias Prophetának 35. es 60. ca. Apocal. 21.

Az Prophetac olly bekefegről mondna nekünc iouendőt mely soha még nem volt, mert akkor minden fegyvernek el kell vesni, es meg egettetni, a sabbliacbol santomafac lesne, Az haragos vad bestiak nem artnac, es oly bekefeg lesen, hogy soha ostan semmi haborusagnac helie ne legyen.

Szent Iános Apocal. 18.20. mind ezeket kisseb helyre sorituan rövid sroual vgymondotta ki, hogy az Antichristus meg őlettetic, es a Satan meg kötöttetic.

MASOD RESZE.

töttetic. Mert miképpen az Isten minden ionac oka, es ki adoia az Christus által, Azonképpen a vilagnac őrdöge, oka es szerzőie az Antichristusnac. Semmi nem egyéb ám a Szent Iános látása, hanem az o Testamentombeli Prophetiaknac rövid summaia, mellyekben meg irattattanac iouédökeppé az Izraelre következendő veszedelmec, es azoknac Babiloniaba való fogfagoc:annac vtanna meg sabbadulasoc, es az aniafentegyhaznac meg épülete. Vgyan ezeket iria Szent Iános, meg monduan minemü veszedelmec sálnac az aniafentegyhazra es miképpen az Babilonai parazna semely fogfagra viuen meg resgiti az pogá nepeket az ő paraznasaganac borauat. Touabba meg iria eztis, miképpen sabbad le az Babilon tomia, az hiuec miképpen vitettetnek ki, minemü czodalatosképpen vittatic meg az aniafentegyhaz, miképpen kötöttetic meg az Sathan czer estendeiglen, ki meg a vilagon soha ez may napig kötözne nem volt. Es innét volt hogy az sabbadő iaro Sathantol Eua paradiczomban megczalattatnec, es az igeretnec földön mindenféle baluaniozason hordoztatnec az Izrael nepe, es az Christus el ioueteli vtan minden sentségec raboltatna

H ij nac,

MASOD RESZ E.

nac az Antichristus baluany által, mellicet meg ez ideig sem tiszulhattanac ki az mint semunkel iol lattuc. De mikeppen az Isten mindenek et be töltött az ő törvenbe vala miczodac a regi Babylonrol meg voltanac mondatuan: Azonkepp bizónial variac az hiuec hogjé mostani Antichristus orszagais meg romol, kiualtkeppen holot lattuc, hog immar nagyob resc által mótunc, es sinte a kapuia vagiunc a Cana földene. Ezokaert igc rohānac mindenec mi reanc hog visa vonnia nac, mint sinte Pharao czelekedic vala az izrael nepeuel, kit soha el nem boczator volna, ha a veres tengerben nem lott volna vesese.

Tuggyuc hogjaz vr Isten semmit el nem kezdett, kit el nem vegezet volna, mikeppen meg sabadita Izraelt Pharaotol, által viuen ötet a veres tengeren, es meg sabadituan külömb külömb fele foglagbol, főkeppen a Babiloniaibol: Veghöz visi azért e mostani czelekederitis, melnec immar iob reset el vegezte, es ezt o dolgot dicziric es magaz talliac o benne mindenek nec felette, mind a Prophetac s mind sinte Ianos az o latasba, hogy az o neit meg sokta sabadittani az Isten.

Nagfogat ez, ne hezeb a tob ideig valo amaz regi

MASOD RESZ E.

regi Babyloniai foglagnal, mert ezer es egnéhany szaz efordoneel többet tartot. Nem kiczin lehen azert abbol valo meg sabadulas, hanem, nagy es czudalatos a mint az ide ala jegzet Prophetiakba meg latod. De enneckivaltkeppen valo summaia meg vagon az Esaiasnac 11. resében, mellicet meg erősitetic az Apocal. 18. 20. resében valo mondas a Babylonnac romlasarol, az Sathanac meg kötözeferol, es minden haborusagnac meg czendeferol, melnec oka az Antichristus volt, Ez Esaiasnac 11. reséből vötte sinte Palis a befedeket mellicet azt mongia. hog meg olettefic az Antichristus a Christus saianac lelkeuel 2. Thess. 2. Vgyan azon Esaiasnac 11. reséből meg lathatod hog e mi idonkre tartoznac a meg vyulasrol valo igeretec miert hogy a masodic meg sabadulasrol emlekezik, mellicet masod kez fel emelgetec neuez. Touabba fol az Izrael maradekinac minden nemzetegerol valo egybe giuytelerol, mely cz vilagnac negy segen vagon. Az Izrael nepe peniglen el sakadozuan soha sellet nem ozlot, hanem czac az Christus halala utan. Hancet meg retczic hogy ez meg epules az mi idonkre tartozic melyben el ozlottanak mind cz feles

MASOD RESZ E

feles vilagra es az Ierusalem el pusztult, nem azel mult őrre, mert akkor a Christus iőueteliben, bekesegeben es eppen uoltanac az igeretnec földében az Izrael nepei. Annac vtanna emlekezie az zaflorolis, melnec fel kell emeltetni az poganoc közöt, es annac fel emelésre őzue gyűlni az Izraelnec. Soha nem emeltetet ennec előtte zaflor az Izraelnec, az poganoc közöt, hanem az poganok nac emeltetet az Izrael nepe közöt Ierusalem-ben. Mert Syonboli őt, es az Sidoc közül vagyon az űduőzítő. Emlekezie Efrainnac es Indanac abrazattiabā az hiueknec meg bekeselekről, mert nem czac a Sidoc közöt voltanac eddeg vīsa vonafoc, de megazoc közöttis kie az Christus neuet vīselic. Mostan penig a mint lattiuc nem czac az kősség, hanem meg annac előtte iāgy es, ő magoc közöt, nagy erős gyűlösséggel vetelkednec a tudomanról, es nem hogaz bekesegről gondolnanc valamit, auagy hogaz fegyuerből bantovafat czinalnanc, de halehetne még a pennatis kopiaua változtatnac.

Mely dolog meg mutattia hogy az haborufag nac oka a Sathan meg nem kötötetett meg ez ideig, ki az Apostolocideiben vilagossagnac Angalaua

MASOD RESZ E.

gyalaua változtattia vala magat, es sītan keresi vala a kit be nīelhetne, a mint sēnt Peter mongya es ki az Apostaloc vītan nagbaluaniozafokat hozott be, mellicnec a pogan nepek közöt min eddig helie volt. Es ki az mi feiūknec az Christunac heliebē, az teuelygesnec seiet az Antichristust hozta az aniasentegyhazba, ki mostanis vīalkodico Babylōniaban.

Vgyan azon 11.35. rēseben ezt mongya Esaias az aniasenteghaz felől, senkit az nem űldöz, senki a sēnt hegyen meg nem őlettetic, mert egy hīrelē sem megyen be tőbbe abba az aniasenteghazba. Ierem. 50, Iohel. 3. Apoc. 21.

Meg iria Esaias a farkasokatis kik nem artnac a baranioknac, meg sūnnec a sēnt vadac, es el vesnec a fegyuerec, kit nem hegy lattanc volna ez Antichristus ideiben, de meg azokis fokot őltene meg az tudomanierr, kie keresztieneknec valliac magokat. A mint Luter ideiben es Zuinglius ideiben Tiguromban. Calvinus ideiben pedig len Geneuaban, Sernetust nagy rettenetesen eges tetge meg, ki az fundamentomnac ez eg Atia III. a rē, erős es hūseges taniteoia vala.

Azonkeppen Heluetiaban Berna nēnū varofban, ezen

MASOD. RESZ E.

ben ezen mostani 1567 estendőben, meg ölette-
tge Gentiis Balint, ki olaz nemzet vala.

Szent Pális ez Esaias irasabol vötte azt mikor
azt mongya 2. Tessal. 2. hogá Christus saianac lel
keuel meg kell ölettezni az Antichristusnac. Mely
irasban meg mutatja Esaias hogy meg elő nem
iöt az meg epülesnac ideic, hanem varni kell az
Antichristus romlása vtan, mikor az Babyloniai
kalkmarkodoc sivan iaygatnac az ő örömök nec
el vesesen Apocal. 18. versu 9. 13. 15. 16.

Meg iria Esaias á Babylonbol valo ki men-
stis, mint sinta az Aegyptusbeli. Mert mik eppen
az Vr. Isten minden emberi erőnek kül, czodala-
tos keppé ki hozta az ő nepet Aegyptus földéből,
mind Pharaotol, s mind egyebféle vesedelem-
ből: Azon keppen meg szabadit immar mink ötis
az lelki Babylonbol, es az Antichristusnac meg
kell rontani á Christus saianac lelkeuel minden
emberi erőnek kül. Es á menyemü öröm encket
mond Moyses az ő masodic könyuenec 15. resze-
ben, hog enckett á Sido nep az Aegyptusbeli meg
szabadulas vtan: es Esaias á Babylonbol valo sa-
badulas vtan: vgyan azonról emlékezik sicut I-
nos az

MASOD. RESZ E.

nos az Antichristus romlása vtan. Apoc. 15. Ti-
zenkilencedic resébenis pediglen hasonlatos ha-
lat adnac az Istenec az meg szabadultac á mint
mongya sicut Ianos:

A Prophétac semmiről gyakortab nem emle-
keznec mint az aniasentegyhaznac iöuendö epü-
leséről, es ez meg terö Izrael nec Ierusalembe va-
logyüleéről. A mint Christus mongya hog le ta-
pottatic Ierusalem á poganoktol, melly pusztasag
czac addig tart vgymond, mig be telliefednec az
poganoknac ideic. Masut penig azt mongya az
Izraelbeliek nec, kic nem akariac vala ötet halgat-
ni: ime az tú hazatoc pusztasag len, mind addig mig
azt nem mongyato, hog aldot az á ki iött az Vr-
nac neueben. Mert akkor dicziric á Messiaft, kit
annac előtte atkoznac vala. Fel emeltetic á Chri-
stus az Izrael zafloia, az poganoc között, á mint
meg halloc Esaiasnac 11. reséből mely immar el
kezdetic, mert fel tamad lassan lassan, á Christus
az Antichristus sockoporfoiabol, az ő hiueiuel e-
gyetembe.

Nem kiczin iele ez dolognac hogy meg az
aniasentegyhaz ez Babylonbol eppen meg nem
tistult, es nem hogy az meg tisztalastol valo esme-

MASOD RESZE.

ret bőséges volna, melyről Esaias 2. es Jerem. 31. részben sőt, de inkább még a keresztienec közöttis olly nyilván való tevelygesec oralmasztatnac, es az Isten befele olly fogatlan közte hogy egy nehany ezer közül sem találjal egyet ki volta ferint igaz keresztienec mondattathatnec, noha annac nevet viselic mindniaian.

Lattuc az Apostali aniaszentegyhazban mely viragozo volt a tudomany, mely fogatos es erős az Isten befele, vganira hog sent Peter egy predicatioiara, három ezer ember tért a Christus esmeretire Act. 2. Meniemu volt penig akkor az hit es a feretet meg lathatod vgian azon részéből. De senki ne czudallia ezt miért hog sem a Christus sem az ő tölte ferzettetert kereszties né predicaltatot vgni köztunc a mint az Apostaloc ideiben, mely tudomanyra mikor egyenlo akarattal terendunc meg lattiac az hiuec, hog semmi nem igertetet olly az Apostaloknac, ki meg minek unkis meg nem adattatnec. De erről mafor többet solliunc.

Mostan czac a dolgoknac summaiat akartuc a keresztienec nec elcibe adni, hogy a meg igertetet aniaszentegyhaznac epüleset nem czac variac. de
kerickis

MASOD RESZE.

kerickis az Isten hog hamar be tellicseggyc, es ngl inkább peniglen hog immar sinte elottunc vagon az üdö. Semmit nem kezdett am el az Isten kit el nem vegezet volna. Soha nem volt az Isten nepenec olly hofu ideig valo fogfaga, kinek saba dsaaga es öröme nem lott volna. Az A Egiptusbeli foglag vtan, meg adattatek az Israel nepenec. a rgyel es mesel folio igeretnec folde. A Babyloniai foglag vtan meg adatc az vy Ierusalem nec epülese, melly örömmel es vigasaggal teli vala, amint meg iria Nehemias propheta, es Esdras könyveben, gondolode azert hog minketis meg nem saba dittana a mi kegielmes Atianc az Antichristus Markaba be sorittatott Babylonabol? Meg saba ditatiamfia, es meg nyugotfia az vr az ő hiuec, az ki az együgyueket mongya bodogoknac lenni, kie mayd el vesic az földet, mellic ez ideig nagy kegyetlensseggel es fegyuerrel birtanac az hitel nec, latod azert hogy az együgyüek nec igertetet, hogy senki ne gondollia ez vrnac czelekedet tit emberi erővel hogy lenne, el kell mi nekunc Peterrel egyetembe az kardot tennunc, mert a ki fegyuerrel keresi, fegyuer miat kell el vesni, az Christus mondasa ferint. Meg keil immar var-

MASOD RESZE

nunc ez Vrnac czelekedetit, eleitölfogna végig mi legyen, az Babylonbol es az Madianitaktól való meg szabadulást, ahol czacegyedöl az Vr hadakozic, Mikeppen finte regen, mely historiaról Esaias ketfő emlékezcic, ca. 9. & 10. Ahol az meg epületről szól.

Mikeppen pedig az Babyloniai pusztulás után, meg fundamentomotis vyaat kellett verni az vy Ierusalemnek az Izrael-nepének: Azonképpen mirayunkis finte azon dolog törtent, holott az Antichristus semmi czickelt, hélien nem hagyot volt az tudományban. Es az mint akkor olly kegyetlen ellenség volt, hogy eggic kézfel magát kellett otalmazni, másickal epíteni: finte azonképpen vagyunc mijs mostan. Annac felette nagy sóc patuarkodásokat gondolnac vala, tudni illic, hogy az Izrael-nepe el hasonlanca kiraltól, meg tiltana az adot mindēt meg haboritana, es mind a többi, kikkel az Christustis karhoztattiac vala mikor halálra menendő vala.

Mikeppen azért atiamfia keresztien, semmit akkor nem arthatana az ő sóc patuarkodásokkal azha-

MASOD RESZE.

az hatalmas Isten ellen, ki az ő nepének a bukásig necideien gongyokat viselte, Azonképpé, noha mi nekünk is mostan sóc bofuságot es bídalmat kel el szenvednunc, de mind az által, nem hágy ez niaualiaban az mi Istenunc, hanem meg szabadit az Antichristusnac lelki rabfágotól. Nem késic pedig ezel az Isten, miért hogy immar finte az kapuian vagyunc az Babylonnac fenki ne kételkeggicc azért ebben hogaz Vr el nem vegezné az ő munkaiat.

Szene

SZENT IANOS-

NAK TIZENHETEDIK RESZE-
BŐL EZ MONDASNAC, ES AZ Ő.
RÓK ELET HOGY MEG ESMERIENEK
tegedet czac egyedül igaz Istenec, es a kit el kül-
dettel az Iesus Christust magyazattia: az közé-
seges egyenlő értelmű tanitoknac Erdel orszá-
ban vallásoknac bizonyagara es erősitefere, az
egy Atia Isteni ő. es az ő Fiarul a Iesus Chri-
stusrol, es ezek nec az ő Szent
Lelkeről.

VALLAS TETEL AZ
egy Atia Istenről.

ISZVŰNK EGY ISTEN-
ben. ki amaz Atia, kiből minde-
nec. vadnac, es mi ő béne. 1. Cor.
8. ki egyedül fő. Iudę 1. felséges es
magassagbeli Aſt. 7. Luc. 1. czac
egyedül lathatatlan, egyedül bölcz es egyedül ha-
talmás

HARMAD RESZE.

talmás 1. Tim. 1. Rom. 16. czac egyedül minde-
nek nec felete valo Isten Eph. 4. egyedül igaz Iſtē
Ioan. 17. egyedül Iehoua Atia, kingltőb ninczen
Esa. 45. egyedül a mi meg igazulafunknackut fe-
ie, es vilagosagoknac Atia Titum 3. Iacob. 1. min-
dencknél nagyob Ioan. 10. egyedül Atia, es Chri-
stusnacteie 1. Cor. 11. es azon Christusnac Iſtenc
es Atia Ioan. 20. Matt. 27.

Ebben azért ez eg magassagbeli Iſtenben, Chri-
stusnac Atiaban, meny nec es föld nec teremtoie-
ben Aſt. 17. erős hittel hisűnc legy előfer: miert
hogy czac ő egyedül az ő mertekheterlen irgal-
massaga ferint iduezitőt minket, az vyonnán va-
lo sületel nec mosogatafanac, es Szent Lelk nec
meg vytafanac általa, melliet mireano búsegesen
öntőt a mi meg iduőssitőnk nec Iesus Christusnac
általa.

AZ ATTYA ISTEN-
nek Fiarul.

ANnac vtanna hisűnc egy vrunkban Iesus
Christusban, kinec általa mindenec vadnac
1. Cor. 8. magassagbeli Iſtennec Fia bā Luc. 1. mely
az Atia Iſtennec erőieuel arniek oztatuan fogan-
K ratot

HARMAD RESZÉ.

tator bent Lelekrül a szűz Marianac meheben Lu.
2. Matt. 1. mely Christusban az atia Isten az vtol
so időkben magar neg jelentette Heb. 1.

Ezt ez Istenec fiat, sem lathatlanac, sem halha-
tatlanac, sem mindenecc selete valo Istenec, a
mag kiből mindenec volnanac sem ő magatol va
lo Istenec soha nem vallinc lenni. De inkább ezé
Christust hisseuc hog volt mik eppen mostanis I-
stent Istentől, vilagossag^{ot} vilagossagtól, igaz Istent
igaz Istentől, bölczet a bölcztól, teremtőt terem-
tőtől, es halhatatlant halhatatlantól, mongyuc az
Atia Istétől ki senkitől nem fugg, kincc é, Fiu é vi-
lagnac vge vtan alaiá vettetetic, es nem imez a-
nagy ama természeti berint czac: de mindenestől
fogva 1. Cor. 15. Es abban az Istenec Fiaban his-
sünc, ki ő maga bent Ianosnal 14. kissőbnec mon-
gya magat lenni az ú Atianal.

Egyenlőnec kedig azért hisseuc lenni es mon-
datni, mert az Atia Isten minden, ő Isten seget, tel-
lies voltanal nekie rebesitette: es adot nekie min-
den hatalmat menyben es e földön, es ezen ő Fiat
Angyaloktól es eberektől imattatni akarta Mat.
28. Heb. 1.

Vallinc azért az Iesus Christus lenni Istenec
ania

HARMAD RESZÉ.

ama egyyetlen egy Fianac, kiről az Atia Isté men-
ből keiser tanu bizonygot tót, Matt. 3. 47. Luc. 3.
Es akit regé a sonialat maguabol: Adamnac meg
igirt volt Gen. 3. annac vtanna Patriarknac A-
brahamnac agyekabol Gen: 12. 18. 23. 26. Ité Aét.
3. Ecclti 4. 4. Davidnac kedig az ő maguabol. Es
a mel egyietlen egy felől minden Prophetac iouen-
döltenecc. Es a kit az Apollaloc annac vtanna fer-
sijnac Aét: 2. es ember nec 1. Thim: 2. masodic A-
damnac 1. Cor: 15. mond nac: mely ember Chri-
stus Isténec Fianac a Centurionac altala az iras
niluan vallia hog volt monduan, Bizoniaba ez é-
ber Istenec Fia vala Mar: 45, Ki felől Moyfes es
prophetalt monduan, Prophetattamaft ti nektec
az Isten a ti atiatoc fiaj keful hasonlatost hosam
Deut: 18. Aét: 3. 7. Mely felől kei estelő Ianos es ta-
nu bizólágot tót monduan, vtanā iú a ferfu Io: 2.

Ezt azért é lathato Cristust mögyuc az atiatol
egyietlen egfületer nec lenni, Io: 1. mely nec kiuüle
mas nincz é El: 45. egyetlé egk ezbe iaróac 1. Tí: 2.
Eleuenek nec es holtaknac biraianac es itilóiecc
3. Thim. 4. auiasenteghaznac egfeienec Eph: 5. ki
diczirendő Isten öröcke Rom: 9. kit imadunc es
spolgatunc es tisztelliuc, es kiben öröcke bizunc, a

K ij magaf-

HARMAD RESZE.

magassagbeli Istennek öröktől fogva való vege-
zese ferint. Valliuc azert pallal egietembe 1. Cor.
2. hogy semmit mi egyebet nem tudunc ha nem
czac a meg feült Iesus Christust.

AZ SZENT

Lelekről.

HÍSSÜC a Szent Lelket es lenni az atia Istennek
es a Fiunac Lelkenec Mat. 3. 10. 12 Lu. 4 Ro
ma. 8. 1. Co. 2. 3. 2. Co. 3. Gal. 4. Eph. 3. Phil. 1. Act.
2. mely az Atiatol szarmazic Ioan. 15. es a Fiunac al
tala adatic az hineknec Tit. 3. ki berestetöt Isten
től a mi gondviselönknec Ioan. 14. Tanito Luc. 12.
es lelki ayandekoknac ostagatoia 1. Corint. 12.
Hebr. 2.

Istennek kedig ötet nem meriük nevezni, mert
soholt az iras azt nem mieli. Segitsegre hinya, a-
uagy imadnia annal inkab nem, mert semi hitel-
re valo pelda erről ninczen: Es az Christustól e-
lönkbe adatarot kêniergesnec, imadkozasnac, es
segitsegre valo hiuasnac mogyanac nekönk eleg-
nek kel lenni Matt. 4. 6. Ioan. 4. 9. 11. 14. 15. 16. 17.
Act. 1. 4. 12. Eph. 1. 6. Heb. 8.

Ket oka vagyon a miert ez vallas tetel vtan s.
Ianos

HARMAD RESZE.

Ianos mondasanac magyarazattiat helyheztetni
akartuc: Első hogy meg bizonyitassec hog eze mi
vallasunc Istennek igyenecc derec foliasabol legye
masodic hogy a kic e reuid vallasbol a mi valla-
sunknac ertelmet esekbe nem vehettec, e
magyarazatbol iobban meg erthet-
lec, es az vtan igaz ityeltötte-
hessecc.

K ij

Szent

HARMAD RESZ E.

SZENT IANOS-
NAK TIZENHETEDIK RESZ E-
BEN IGY SZOL A CHRISTVS.

*Ez az örök élet hog megismerienec tegedet
ezac egyedül igaz Istennec, es a kit elküldet
tel az Iesus Christust.*

AZ IGIKNEK SOM-
maia ez.

A Christus it ehelien a kóniörgesben be hoz-
za a mi iduességünk nec fundamentom aról
valo tudomant, es meg magyarázza minemű do-
logban helhez tetőt legyen a mi iduességünk es az
örök élet, tudni illic, az egy Atia Istennec, es az ő
Fianac a mi vrunc Iesus Christusnac esmeretiben
hogy kedig ne ketelkegyel meg hamisítatlan i-
gassagnac leuni ezt e tudomant, meg mutattia ezt
az egez sent irasnac foliasa Mat: 23. Mar: 8. Lu. 9.
Ioan: 3. 6. 8. 16. 1: Cor: 8: Eph: 4. 1. Thim: 2: A sent
Pales minden ő leveleiben nem egyebet tanit, ha
nem az atia Istent, es a mi vrunkat a Iesus Christust
mikor on keduet es bekeleget az Atia Istentől az
Christus

HARMAD RESZ E.

Christus által adatni kiuan: Szent Ianos az ő első
levele nec 1: 2: es 5: rebeben emlekezic a tarsasagrol
a minemű tarsasagunc vagy on az Atia Istennel
es az ő Fianal a mi vrunc Iesus Christussal hogy
kedig niluan legyen, hog mi nem tauozunc el az
sent irasnac regulaiatol auagy foliasatol, egy mas
ellenbe valo vetes nec általa meg magyarázzuc a
sent irasbol az Atia Istent, az ő sent Fiat a Chri-
stus Iesust, es a sent Lelket, hogy niluan meg es-
merhesd mit tanit e felöl az Istennec igie: es mit a
papa az ő seregeuel: Es hog e ket fele tudomantrol
iriletet tehes, hog ne effecraytad sent Peter nec
ami mondasa 2. Pet: 2. Szidalmazzac azokat ki-
ketne tudnac hog az ő veszedelmekb e eluefenec.

ELSŐ PREDICATIO
az Atia Istentől.

El Predicatioban három dolgot vesűnc elő, a-
uagy ez három dologrol folunc: Előser mine-
mű tulaydóságoc legyenec, kikkel az Atia Istent
külömbezettic a Fiutok: Masodser minemű kü-
lömbseg legyen az mi tudomaniunc közet es az
Antichristusnac ezinalt tudomaniunc közet: Har-
madser miczoda hazna legyen e tudomannac,
Az első-

HARMAD RESZ E.

AZ ELSŐ RÖL.

NYuan es minden ketelkedes nélkül predi-
cal az Istennek Fia az örök eletről, es minde-
neknek előtte minket az ő Atianac esmeretire,
mint minden ioknac knt feiere vezet: melly kut
főből mi reánk az örök élet, es minden testi es lel-
ki ioc salnac Iaco. 1. Phili. 3. 1. Thim. 1. Hogy ke-
dig ez Atia Isten, ki czac egyedül valo, es igaz Isté,
legyen a Christus attia: az előliaro, es keuerkezen
dó igyk nec rendi ezt meg mutattia. Mert elől ve-
ti ezt monduan. Ariam el iőt az ora, diczöicz meg
a te fiadat. Es az igyk vtan mindiarast ezeket ve-
ti monduan: Es mostan diczöicz meg te en ariam
engemet. Szol azert az ő Attiarol, es azt neuezé
egyedül valo Istennek.

De hogy esele tulaydon neuezetec, kic az Atia
nac tulaydonittatnac meg esmertessenec. Az Isté-
nec igyenec rendiből elő famlalliu a többit es.

Előser egy nec mondatic, mert egy az Isten ki
meg igazittia a kerniül meteltetett, es a kerniül,
metelent hit nec altala Rom. 3. Eg az Isten, egy
a közbe iarois Isten közet es ember közet, az em-
ber Christus Iesus 1. Thimot. 2.

Egy az.

HARMAD RESZ E.

Egy az Isten es mindenek nec Atia, ki minde-
nec felet, es mindeneken, es mi bennünec va-
gyon Ephe. 4. Hald meg Izrael a te vrad Iste-
ned egy Isten Deut. 6.

2. Egyedül valo. Egyedül czac en vagyok, es
en küülem mas ninczen. Esa: 45. Mert nagy
vagy te, es czac te egyedül czodakat czeleke-
zel, lassatoc hog czac en egyedül vagyok es en
küülem mas ninczen Deut. 32.
3. Magassagbeli: A Melchisedec kedig Salem
kirallia keniert es bortele hozuan, (mert a ma-
gassagbeli Istennek pappia vala) Gen: 14. Hog-
meg esmeriec hogy vr a te neued, te czac egye-
dül vagy a magassagbeli mind é földön Psa: 82.
Ez nagy leszen es a magassagbeli Istennek Fia-
nac hinattatic. Es a magassagbeli Istennek cre-
ie be arniek oztat tegedet: Annakok aert az mi
te túled sülletic, sent nec es Istennek Fianac hi-
uattatic Lucx 1.
4. Czac egyedül io Lucx 18. senki nem io, ha-
nem czac egyedül az Isten.
5. Öröcke valo. Ami mostan meg ielentetöt
Prophetak nac irasanac altala, az öröcke valo
Istennek vegezec sekerint az hit nec engedelmé-

↓

re

HARMAD RESZ E.

te minden pogánoc közet Rom. 16. Abrahami kedig erdörplantala Bersabeban, es az örecke valo Istennec neuet segitsegre hita Gen. 21.

6. Nagy, varuan a bodog reminseget, es a nag Istennec, es a mi iduezitönk nec a Christus Iesusnac diczősegenec el iduetelit Tit. 2. Ime az nag Isten ki meg gyözi az mi bölczelegünket Iob 36.

7. Aldot, czac egyedül erős, Kiraliokon valo kiraly, es vralkodoko vr. 1. Tim. 6.

8. Halhatatlā es lathatatlā. Az örecke valo kiralnac, ki czac egyedül ő maga halhatatlā es lathatatlā, tisztelleg es diczőleg mind öröcken örecke 1. Tim. 1.

9. Ő maga Vr, Judas leueleben.

10. Egy mindenek nec Atia Mat. 23. Atiat ne hiatoc magatok nec è földön: Mert egy a ti Atiatoc ki meniekben vagyon.

Mindenek nec Atia ki mindenec felet, es mindeneken, es mindniaiunkban mi bennünce vagiō Ephe. 4. Nem de az Atia Isten mindnyaiunknac Atiae? Malach. 2.

Nag Vr es mindenec felöt dicziretes es mindē Istennec felet rettenetős Psal. 96.

Ez egyetlen, magassagbeli, czac egyedül örecke

HARMAD RESZ E.

valo igaz Isten, ez a Christusnac feie 1. Cor. 11. A karom esthogtuggyatoc, hogy minden firfiunac feie a Christus, a sonyallatnac feie kedig a firfiu: Christusnac feie az Isten. Aldot az Isten a mi vruc Iesus Christusnac atia, ki minket meg aldot minden lelki aldomasockal meniekben a Christusba es a miképpen minket valastot ő benne vilagnac rendelese nec előtte, hogy senterkes fertelmességnelkul lennenc senteretbe ő előtte Ephe. 1.

Az Isten a mi vrunknac Christus Iesusnac Atia 1. Pet. 1. Aldot az Isten, es a mi vrunc Iesus Christusnac Atia, Apo: 3. a ki győsedelmes leszen, ekeppen eltözterem feier ruhaba, es kinem törlem az ő neuet az elő kenyből, es meg vallom az ő neuet az en atiam elöt, es az ő Angyali elöt.

Ioan. 20. fel megyec az en atiamhoz es ati atiatokhoz az en Istennemhoz es a ti Istentekhez.

Szamlalhatnec az ő testamentombol nagy soc bizonylagokat, de ez elég legyen.

SOMMA.

Eg az Isten es mindniaiunknac Atia kitől mindenec vadnac, es ki mindenec felet es mindniaiunkban vagyon, meny nec es föld nec vra, vilagossagnac es lelkek nec Atia. Mat. 11. Iac. 1. Heb. 12.

HARMAD RESZE.

A MASIKRÓL.

SEmmi nincz niluabbā Istenec igiyeben, mint az egy Istenről valo tudoman, kit mindenkoron es mindenütt a mi vrunc Iesus Christusnac a tianac mongya lenni a s̄ent iras: es mindenec nec teremtoienec, ki leg előseris Adamnac, annac vtanna, Abrahamnac es egyebek nec igirte az ő **F**iat, ki az frigy tetelert, kit tót volt Abrahamnal, Isackal es Iacobal es egyebeckel, atiaknac Istenec akarta magát hiuatni. Act: 2. 3. 8. Annac vtanna vyonnan valo neuezetót vön maganac az vyonnan valo io tetelről, miért hogy az Izrael Fiait az A Egiptusbeli fogsgabol ki s̄abadita. Vegezetre el külduen az ő **F**iat ki a s̄oniallatbol lön: Gal: 4. Atianac neueuel mindenütt az vy Testamentomban hiuattatic.

Ezt mikoron az Antichristus ki nem vakarbatna az s̄ent irasbol, ő maga feietől magyarazatot s̄erze az Atiac es a Conciliomoc altal, monduan az egy Istent haromnac es allatnac, az az, essentianac auagy allatban: auagy harom s̄emelyben lenni: melly s̄emiliec nem allat. Es az harom s̄emilt egy Istenben: mely foldozással az Apostoli eggyüggim̄
seg fel

HARMAD RESZE.

seg fel s̄ordittarec, es Danielnac Prophetalasa s̄erint, olly Isten hozatot be az ania s̄enttegyházba, melliet a mi attiane nem esmertec. Hogy kedig est az Antichristusnac Istene meg esmerhesd: ved esè dbe az egy mas ellebe valo veteseket, kit Antithesisnac neuezünc.

ELSŐ ANTITHESIS.

Hisem az Istent az allatnac egyessegeben egy nec lenni, es s̄emilben haromnac: az az, hisec az egy Atia Istenben, Fiu Istenben, es s̄ent Lelec Istenben, es ez harom, Atia Isten, Fiu Isten, es s̄ent Lelec Isten, egy Isten. E penig Christusnac tanitasa ellen vagon, ki s̄ent Ianosnac hatodic rebeben az Istent egy nec, es nem haromnac, de ő Atianac mongya lenni. Mikoron, vg mond, mindniaian tanittatac les̄ nec az Istentől. Es mindiaralt vtanna veti: minden a ki halgattia az en Atiamat, es tanul ő tülc &c. Ioan. 8. Es meg nem esmerec hogy az Isten mondaniaia ő atianac lenni. Es ottan, az en Atiam az, ki engemet diczoit kit ti, ti Istentek nec mondatoc lenni.

MASODIK.

L iij

Hisem

HARMAD RESZE.

HÍszem hogy miképpen az Atia Isten teremtet. Itte a meniet es a földet, azonképpen a Fiu Isté es a szent Lelec Isten. Ezis Christusnac tanitasa ellé vagyon Matt. 11. Luc. 10. halaatt adoc, vgy mond, teneked ki földnec menynecc teretóie vag. Matt. 19. ki kérdetbē térété az ébert firfiuua es a szoniatat ta teréte öketi. *HARMADIC.*

HÍszem hog ez harom, Atia, Fiu, szent Lelec egy természetű, eg allatu, egyenlő, es hasonlatos ö magában: ott semmi első, auag vtolso ninczen. Ezes Christus ellen vagyon, Ioa. 7. az Atia Istentől vagyoc, vgy mond a Christus. Ioa. 10. 14. az en Atiam nagyobnalammal.

HARMADIC RESZE.

HAró okert kel minekűnc étudomantigaza tanulnunc: Első hogy megérthessűc mine-mű gonossagoc es ektelenfegecc kővetkeznecc a Sophistaknac az ő hamis tudomaniokból: mert né czac az haromtag egy Istent kellett hinnunc: de késeriterűnc hinni az egyet haromsagnac melly uigleg leßen. Es niha az haromsagot egyességben, es semiliekbē valo Istent Es vizótag a semilieket Istentē neha pedig az allatban, auag az allatot a semilekben. Miczo

HARMAD RESZE.

Miczoda tudomá lehet szelhez hasonlatosb ennel? mellyben neha ezt neha amazt késeritetűnc hinni, es mind az által es semit nem hisűnc.

Higyunc azért az egy Istenben ki Prophetaknac es az Apostoloknac Istene, es ki a Christusnac Atia, ki minket vgy szeretót hog az ő fiat nekűnc atta: ki az ő tulaydon fianac nem engedót: ki minket maganac meg engedelt az ő Fianac halalanac általa, ki mindeneket czelekezic es mindene ket ad mi nekűnc a Christusnac ő Fianac általa, ha kedig ignem hisűnc, késeritetűnc egyeb Istenekben hinni, kik közet ninczen Atia, Sem Fiu né adatot minekűnc, Aminemű volt Baal, Moloc, Astharot, es é mostani Sophistake, Egy: harmas: allar: harom semilyű, melly Istenecc felől czac egy betű sincz a szent irasban: De az egez szent iras az egy atia Istentől tessen bizonsagot, ki minket teremtót: es az egy Istennec fiarul az Iesus Christusul ki minket meg valtót: Es az eg szent Lelekről kiuel meg iedzetetűnc az öröc életre. Mindene ket azért, kik é ielen valo életre, es a iöüédőre néz nec, czac ez eg atia Isté, kitől midécc vadnac, tekel letese.

HARMAD RÉSZE.

letesen szerzette meg a Christushnac. ő fianac általa.

Mit czelekedic hat immar az egy, harmas, a nagy az három semily ő Isten: mikoron immar mindeneket tekellelesen, es az vtolsó napotis el vegezi az eg Atia vr Isten az ő Fianac Christus Iesusnac általa, es nem az harmas, a mint sēt Pal Rom: 2. tanit?

Masodic oka, hogy az atianac az ő meltosaga eppen meg maraggyon: Mert a Prophetac, Christus es az Apostoloc, czac ő nekie tulaydonitnac minden meltosagot. Leg előser mert czac ő felőle sōlnac, es czac egyet valnac földnec es meny nec teremtoienec: es czac őtet magastalliac az egező Testamentomban. Az hit es az kenierges czac az egy Istenre meny nec földnec teremtoiere igazittatic: es semi egyeb modgya a kōniörges nec az ő Testamentombā nē talaltatic. Christus es kedig Mat. 6. esenre tanit monduan mikoron. kōniörgesec est mongyatoc, Mi Attianc ki vagy meniekben &c. Megiut 7. nem minden ki ennekem asit mongya Vram Vram, be megyēmeniec nec orsagaba, de a ki az en Atiamnac akarattiat: mieli ki menniekben vagion, Mat. 16. Valaki val lētesen en felőlem emberec előt, enes meg val lom. őtet

HARMAD RÉSZE.

lom őtet az en Atiam előt.

Luc. 10. 23. Ioan. 5. 6. 7. 8. 12. 14. 16. Egyeb soe helieken a Christus mindenkoron es mindenut e meltosagot Atianac tulaydonittia. Etez igassagot a pokolbeli ördeg az Antichristushnac általa meg fertelmezte: Előser mikoron azt tanította hogy a Christus ason Isten mely az Atia. Ez oko mielte kedig hogne esmeriuc ki legyen az Atia Isten, mert est ő allata valtoftata leg előser: Azon keppen az ő Fiat, kit masodik semilig, es ket teremzetu Istennę tot.

Masodfor azert mielte, hogā mi meg igazula sunknac rendit es mogyat még ne erthesiuc, mert mikoron az atia Isten mindeneket czelekodet az ő fianac általa: es az ő sēt Lelkeuel a valastotokat meg peczetelte, akarta hogy az Atia, Fiu, es sēt Lelec ason eg Isten legyen: hogy a mi meg igazulasu knac első okat es kutfeiet be boritanaia mik eppē a Filisteusoc Abrahamnac es Iacobnac kutait be borítottac, es be töltettec.

Harmadfor azert, hogy az igaz kōniörges nec formaia es modgya el vesne, Mert a mint Christus bizonyagot tesen Ioan. 4. Az atiat Lelekbe es igassagban imaggyuc. Es Ioan. 15. 16. Az Atianac

M

az ő ne-

HARMAD RESZE.

az ő neueben kőniergűnc. Antichristus kedig azt tanittia, hog mind az harmat egyetemben imadgiuc: maga sem igaz kőnierges, kőzbeiaronckul nem lehet, hog be tellieffednec a mi ſent Ianos Euangelista által mondatot: kinél az Atia nincz, annal a fiu sincz. Es a kitagagya az Atiat es a Fiut, ez az, Antichristus.

Harmadic oka hogy az ellenkőző felnec az ő kiualtkeppé valo erőffegit eűnkbe vegyűc: Mert az ő velekedesek nec fundamentomoc ez. Azon neuezetec tulaydonittatnac. Atianac Fiunac es a ſent Lelek nec, azért Atia, Fiu, es ſent Lelec azon egy Iſten, hogjé mondas hamis legyen, meg teczic az oda fel elő ſamlalt atia Iſtennec tulaydonlagirol, mellieczac az Atianac illenec. Ezt niluabb meg erőfittiűc a keuetkezűdő predicationban hol ott a fiunac tulaydonlagit, kic semikeppen sem az Atianac sem a ~~Fiuac~~ nem illenec: elő ſalalluc.

#Szent leleknek

MASODIC PREDICATIO
az Atia Iſtennec ſent Fiarol az Iesus Cbristufrol.

Minck

HARMAD RESZE.

MInec vtanna a Christus első helt es meltoſſagot ada es tulaydonita az ő Atianac: Az vtan ő magarol éstanit, hogy az Apoſtaloc es minden hiuec meg esmeriecc őtet ki legyű, es minemű iokat hozot è vilagnac: Ielēi kedig hog ő boczattatot az ő atiatol è vilagra hog è vilag el ne karhozzec, hanem ő altala idueűllie mik eppen az Angyalnac mondasa tanit, Neuezed az ő neuet Iesusnac, mert ő ſabadittia meg az ő nepet az ő bűncitől. Christufnac es neuezi magát, mert meg kenettetot az ſent Lelek nec tellies voltaual, hog mi kiraliyunc es papunc lenne. Nem czoda azért hog az örök élet helheűtetot az egy Atia Iſtennec, es az ő Fianac az mi vrunknac Iesus Christufnac esmeretiben: mert az Atia ez egy nec altala rendelte hogy öröc életot aggyon nekűnc, mik eppen ő maga mongya Ioan. 10. En iöttem hog életec legyen, es bűsegesen legyen. Es Roma. 5. Mikeppen egynek, altala iöt a bűn ez vilagra, es a keppen elteriedet mindenekre, azon keppen egy ember nec altala iöue az igassag &c. Az Euangeliomnakis, tellies Sōmaia arra megie hog higgyűc a Iesus Christuf Iſtē nec fianac leni es hiue öröc életot valliűc. Ezecc adatnac elōnkbe

M ij

erő

HARMAD RÉSZE.

örövid beszédben: Mostan azért egyebeket hatra hagyuan ekettőről szóljunc. Először minemű nevezetekkel ekcsiti a szent iras az Istennek Fiat, kic sem Ariana, sem a szent Leleknek nem tulajdonittatnac. Másodszor mikeppen ez el boczattatot Christus külemben áthul: kit az Antichristus az Anya szentegyhazba be hozot.

AZ ELSE RŐL.

ELŐ nevezet mellic a Fiu külembesztetic az, Afiatol, cz. Elküldettét. melyhez tót hozza az egyetlen egy születet, mint Ioa. 1. vagon, cs latuc az ő diczöseget mint az Afiatol egyetlen eg születetnek. Es Ioa. 3. Vgyszerete Isten ez vilagot, hog az ő egyetlen egy Fiat adnaia, hog minden a ki hiszen ő benne örök elete legyen.

Tulajdonnac neuczi szent Pal Rom. 8. Ki tulajdon Fianac nem engedet, de mi ertunc ada őtet.

Szent lelektől fogantatot Lu. 1. A szent Lelec te readiő, es a magassagbeli Istennek ereie bearniekoz tegedet: ennekokaert az mi tetőled születic szentnek es Istennek Fianac hiuattatic. Matt. 1. Ne fel, vedd hozzád a Mariat a te iegiesedet, mert a mi ő benne fogantatot, szent Lelektől vagon.

Asonial-

HARMAD RÉSZE.

Asoniallatból lőt Gal. 4. Mihent az idő nec tellicsedese el iőue, el küldte az Isten az ő fiat ki azsoniallatból lön.

Lőt, es ki hozattatot Davidnac maguabol Ac. 13. Ennec maguabol az Isten igereti szerint tamastta Izraelnek szabaditot az Icsust Ro. 1. Az ő Fia felől, ki lőt neki Davidnac maguabol test szerint.

Órektől fogua rendeltetöt 1. Pet. 1. el rendeltetöt ez vilagnac rendelésenec előtte, meg ielentetöt az vtolsó időben ti erttetöt.

Igiretetöt. Gen: 3. Asoniallatnac magua, meg tőri a kigyonac feiet Rom. 1. Melly Euangelio mot igirt volt a Prophetac által az ő Fia felől.

Valastot Esa. 42. Mat. 12. Ime az en folgam kit valastottam: az en szerelmescem, kibem meg nyugot az en lelkē. Az en lelkemet tesem reaia, es a nep nec iniletöt hirdet 1. Pet. 2. Ime Syonban tesec fő segeletes könet, valastattat: es a ki hiszen ő benne meg nem gyalaztatic Mat. 12.

Megiedzettetöt Ioan. 6. Czelck egyetöt nem a nac az eledelnec a mely el vez, de annac a mely meg marad az örök elette, mellic az ember nec fia ad ti nektec: mert ezt az Afiat Isten meg iedzete, auagy meg peczelette.

HARMAD RESZ E.

Adatát mi nekűnc. Esa. 9. Gyermec születő
mi nekűnc, es Fiu adatát mi nekűnc. Ioa. 3. V gőse-
rete Isten ez vilagot, hogy az ő fiat adnaia. Rom.
8. Ki az ő tulaydon Fianac nem engedő, de mind
naian mi erettűnc ada őtet.

Meg senteltető. Ioa. 10. Kit az atia meg sentelt
es küldőte ez vilagra.

Meg bizonitató, es meg erősitető az Istentől
Act. 2. 10. Izraelbeli firfiac halliatoc meg ő befede-
ket: Az Nazaretbeli Iesust az Istentől ti kőstetőc
meg bizonitatót firfiat ieles czelekedetőkkel es
czodackal es jegyeckel kiket az Isten czelekődet
ő általa ti kőstetők.

Meg kenettető. Act. 10. A Nazaretbeli Ie-
sust, miképpen meg kente őtet az Isten sent Le-
leckeles erőnek.

Feltamaztatot. Act. 2. Melliet az Isten felt-
mazta, meg oduan halalnac köteleitől.

Meg diczōitető. Act. 3. A mi Atianknac Istene
meg diczōitőte az ő Fiat a Iesust.

Felmagasztaltatot Istennac iobiaual. Act. 2. 5. I-
stennac iobiaual felmagasztaltatot, es az Atiatól a
sent Lelőefől való igiretet veuen, ki őtette ez-
iandekot melliet hallotoc es lattoc.

Ennec

HARMAD RESZ E.

Ennec az ő Fianac adot az Isten élető. Ioa. 5.
Miképpen az Atiaban ő magaban vagyon az e-
let: azonképpen atta az ő Fianakis az élető hogy
legyen ő magaban, es hatalmat adot neki itiletet
tenni, mert ember nec Fia.

Tisztseget es diczōseget adot neki 1. Pet. 1. Ki
fel tamasztotta őtet halottaibol, es diczōseget adot
nekic.

Szent Lelket adot. Ioa. 3. Ennec nem mertec
serint adgya az Isten a lelket.

Hatalmat földön es a mennyen. Mat. 28. Ada-
tatot ennekem minden hatalō mennyen es földē.

Neu minden neuc felet. Phil. 2. Annakokaert
felmagasztala őtet az Istē, es ada neki neuet, mely
minden neuc felet vagyon.

Itiletőtenni adot, mert ember nec Fia. Ioa. 5.

Ezt az ő Fiat tőtte Apastolla es a mi vallasunk-
nac sō papi^{ua} szerzette. Hebr. 3. Ennec okaert, sent
atiafiac, a menici hiuatalban kic rezesec vattoc, e-
setekbe vegyerc a mi vallasunknac Apostolat es
papiat a Iesust, ki hit annac, a ki őtet el rendelte,
miképpen Moyzes minden ő hazaban.

Őrecke valo papa tőtte őtet. Heb. 6. ahoua az
előliaro Iesus mi erettűnc be mene őrecke valo
pap leuen, Melkisedek nec rendi serint.

HARMAD RESZ E.

Mindeneken örökessé tette es szerzette, Hebra: 1. kit mindeneken örökessé tót.

E leueneknec es holtaknac itilőuē szerzette. Ac. 10. Mert ő ki szerestetót itilőuc eleueneken es holtakon.

Tötte ötet segeletes kőuc. Act. 4. Ez a kő, mely meg vettetetet az építőktől ti túletec, ki segeletes kőuc lőt. 1. Pet. 2. Ime Syonban tesec fő segeletes kőuct. Psalm. 117. A mely kőuct meg vetetec az építőc, élön segeletes kőuc: az vrtul lőt ez, es ezodalatos a mi seműnc előt.

Ez Istennec Fia a Iesus Christus lőt mi nekűnc Istentől bölczelegűnc es igazsagunc 1. Cor: 1.

Ez Iesust kit ti meg öltetec a fan fel fügectuen, ez az, kit az Isten az ő iobiaual fel magasztalt Actor. 5.

Ez, e Fiu adatot mi nekűnc Istentől hogmi vigassagunc legyen. Igasagnac Doctora, mester, propheta, a mi lelkűnk nec paztora, közbe iaro, az mi betegsegűnk nec oruosa, a mi lelkűnk nec pispeke. Pispecke es paztorra, nagy pappá, es öröcke valo kirallia tette. Es ez a gyermek, kinec hiuattatni kel valo hatalmas Istennec: Bekeseg nec fejedelmenc: es iouendő vilagnac Attianac, es Emanuel-

HARMAD RESZ E.

uelnec, az az, velünk valo Istennec.

Ezt ez Istennec Fia neuezi az Istennec igeie embernek Fianac, embernec, firfunac es restnec. Istennec baranianac, Iuda nemzetsegeből valo oroslānac, David nemzetsegenec, Marianac mehenec bodog gyūmelzenec.

E felül meg mondot neuezetőc, nem illenec a lathatatlan Istenhez, kinec Fia ez Iesus Christus es eleuen es lathato kepe. Mertam az egy Isten, Izraelnec, Abrahamnac, Isaknac es Iacobnac Istene, soha nem fogantatot, sem nem születőt senkitől né rendeltē ^{felt} senkitől né valasztattor né küldetetet sem né senteltetet sem né kenettetöt, sem fel nem magasztaltatot, senkitől semit nem vót, né kezbe iaro, ninczen Istene sem a ki feie volna.

Ezè Nazaretbeli Christus Iesus biria menyorsagnac, pokolnac, es halalnac kulczait, mert ő nekie adatot minden hatalom mennyen es è földön es minden neuec felet valo neu Apo. 11. Cor. 15. Ephe. 1. Mat. 28.

E tanussagnac hazna ez, hog az Bahiloniabeli surfauartul magunkat el vonninc, melliet az Antichristus be hofot, mikoron az Afiat a Fiu es a sent Lelket azon egy Istennec rendelte lenni. Ez

N

egy-

HARMAD RESZ E.

egyetlen egy Christust, ki minekűnc küldettet, kezűncből ki vőtte, hogy az ő io teteminiet meg ne elmerheffűc, es ekeppen semie teuen az egköz beiarot nagfoc veszedelmes dolgokat hozot be az aniafēntegy hazba, es mikoron ezt a Iesust ki a mi valczagunk nac egyetlen eg arra, mi nekűnc meg tagatta, nem nag dolog volt az ő erdemetől es előtetetletől őtet megfoztani, es a keresztieneket ő túle masuaa vīni, es sokközbe iarokat tamaftani

A MASIKRÓL.

A Mi Christusunkrol, az atia Istennec egyerle egy Fiarol mit predical a sent iras, meg halotuc. Mostan immar halluc meg az Antichristus nac czinalt tudomaniat, mely az Istennec igeienel ellenkezic.

Leg előser azt vallia hogy e Iesus Christus ne nemzettet az Atiatol, hanem ő magatol valo Isten. mik eppen az Atia, A menyben kedig semil az Atiatol születot.

Masodfor, ez eggyetlen eg születtetet nem vallia Istennec ama serelmes Fianac lenni, mely Dauidnac maguabol hozattatot ki, Act. 13. De őrektul fogua az atianac alattiabol nemzettetet, mely be az

HARMAD RESZ E.

Be az Atia ő magat nizuen az ő alattiat őtette: es ő magahoz hasonlatos fiat őrektől fogua nézet.

Harmadfor, Ez Istennec Fia ki fogantatot sent Lelektel, es születot szűz Mariatul, mely nekűnc a datot, es nekűnc küldettetot, hog ez, Istennec nem tnlaydon Fia: ha nem idegen. A masic kedig mel az Atianac alattiabol hozattatot ki, hog az, az Istennec tulaydon Fia, sent Pal ellen sol, mely Rom. 8. azt mongya. Mely Isten az ő tulaydon fianac ne engedot, de mindniaiunkert atta őtet. Azt neuczi Istennec tulaydon fianac, a mellet mi crettunc halalra adot: Az ő teste adatatot kedig halalra mi crettunc Mat. 26. Luc. 22. 1. Cor. 11. 10. 6.

Negyedser azt vallia, hogy ez Istennec Fia ne lot: Mert azt ineklic a patremban, Genitum non factum, az az, nemzettetot de nem lot. Ezis kedig sent Pal ellen vagy on Gal. 4. Mikoron az idonce tellicsedese el ioue, el kulde az Isten az ő Fiat, mel lon a soniallatbol.

Ötedser azt vallia, hog ez Istennec fia, meg nem bizonittatot, nem igirtetot, nem adatatot, meg nem senteltetot, ne keduelteret, meg nem kenet-

HARMAD RESZE.

zetőt, sem fel nem tanaftatot, sem nem diczõite-
tõt, es fel nem magaftaltot.

Hatodszor, hogy senkitõl soha semit nem vót,
miert hogy ollian õ magatol valo Isten, miképpé
az Atia, es mindeneket bir, Christus ellen vagy õ
ki aft vallia hogy mindeneket az õ Atiatol vót, es
hog az Atia czelek edi õ benne a czelek edetõket.

Hetedszer, a papa Christusa, es mely fiat õ az A-
tianac alatiabol nem: az senuethetetlen, halha-
tatlan, nem neukõdet idõben es bölczefegben,
sem né sirt, sem nem ehezet, sem nem hasonlatos
mi hõfanc mindenben büntel meg valua, sem
meg nem fezyttetõt, sem meg nem holt, Christus
nac ellene vagy on, ki Prophetak nac irasabol bi-
zonittia hog õ nekie senuednie kellett, es meg hal-
nia Luc. 24. Es errõl tes nec a Prophetac tanu bi-
zonfagot. Act. 10.

Niolczadszor aft vallia, hogy ez, nem akkor on
kezdet lenni, mikoron fogantatot senu Lelektõl,
es sületõt senu Mariatol: de hogy a test nec elõtte es
kiuüle volt es az Atiak nac õ töruenbõ meg ielent
az iras ellen 1. Iohan. 5. Hebr. 1. 2.

Kilenczedszor, hogy nem ez valt meg min-
ket az õ veruecl, miert hogy Isten nec fianac az õ
alati-

HARMAD RESZE,

alatiaval egyetemben sem vere ninczen.

Tizedszer, Ez è Fiu a meg feskült Iesus Christus,
kinel egyebet senu Pal 1. Cor. 2. predicallania né
tudot. De a Papaç, nem Iesus Christus, sem meg
nem feskitetõt, mert az, sem nem iduczitõ sem nem
közbe iaro.

Tizenegyszer, A Papa Christusa ellenkezie ez-
zel kit az Atia Isten menybõl neküncaianlot, est
alathatot õ Fiat mutatta monduan: Ez az en se-
relmes Fiam. Ezõkaert hogy az Antichristus
egyetembõ ne almodozzuc Isten nec valami mas
Fiarol, melly auagy ebben volna, kit az Atia Iste
mutatot, auagy esell eggyüt, Es hog bizonial hig-
gyuc Isten nec serelmes fianac est lenni a kit az
atia Isten nekunc meg mutatot: es az kiben az õ
lelke nekie meg nyugot, es melyben è vilagot ma-
ganac meg engeztelte, Ehez azert ez Isten nec eg-
gyetlen egy fiahoz ragazkodgyunc, el hagyuan
azt, kit az Antichristus ez elõt be hozot az ania-
senu egyházba Isten nec igeie kiuül.

HARMADIC

Predicatio a senu Lelekrõl.

N iij

NAGY

HARMAD RESZ E.

NAGY NILVAN, ES EG-
gyűgyű keppen meg mutata az
Christus az mi iduességünk nec
fondamentomat lenni az Atria I-
stennec, es az ő maga elmeret: ki-
ket mikeppen magzarazzo az Istennec igeie, es
mit tulaydonit nekic, en nec előtte valo ket pre-
dicatioban elő samlaltuk. Reuidedön a Christus
Jesusban ki az vt, élet, es igazság, hinnunc kell.
Mert a mint snt Pal tanubizonlagot tessen felőle
2. Cor. 1. mindenec ő benne, vg, vgy, es nem nem.
semmi ketseges, semmi tetoazo dolog ninczen ő béne
de minden igaz, es niluan valo.

Vöd esedbe a külömbezest: Az Istennec fia er-
re tanit monduan. Ez az őrek élet hogy meg es-
merienec tegedet czac egyedül igaz Istennec, es a
kit el küldettel az Iesus Christust. Athanasius ke-
dig es a kic őtet köüetic, ellenkező dologra tanit
monduan. Valaki akar iduezülni sükseg minde-
nek nec előtte hogy a keresztieni hitet uallia. A ke-
restieni hit kedig ez, hog az haromsagot egyesseg
ben, es az egyesseget haromsagban tistelliuc.

De mi ez harmadic beszédünkben Előscr las-
suc

HARMAD RESZ E.

Ene mag miért az Christus itt semmi emléközetöt né
tesen a snt Lelekről. Masodfor Istennec igeie se-
rint, mit kellien hinnunc a snt Lelekről. Har-
madfor az Antichristus mit tanitot a snt Lele-
kről, hogy az igazat az hamissagtol meg tuggyuc
valastani.

AZ ELSERŐL.

HAROM kiualtkeppen valo oka vagon hogy
a Christus itt nem emlékezic a snt Lelekről
Első mert né ő magatol valo Isten, sem né harma-
dic semil az Haromsagban: De az Arianac es az
Fiunac lelke. Gal. 4. El boczata az Isten az ő Fia-
nak lelket a ti sñuetekbe. Rom. 8. Ha az Istennec
lelke lakosic ti bennetec, mert a kinel Christus-
nac lelke ninczen, az nem őue. Matt. 3. Es lata az
Istennec lelket ala saluan mint a galambot. Mat.
10. Nem ti vattoc kic soltoc, de az en Arianac
lelke a ki ti bennetec vagon. 1. Corinth. 2. Minc-
kunc kedig meg iclentotte az Isten az ő lelke-
nec altalamert a lelek# mindeneket visgally, meg
az Istennec meely dolgaitis. Es nem vottetec ez
vilagnac lelket, de azt a lelket mely Istentől va-
gion. 1. Cor. 3. Né tuggyatoc hog Istennec tēplomi
uattoc

HARMAD R E S Z E.

vattoc, es az Istennek lelke lakofic ti bennetec?
2. Cor. 3. Istennek leuele vattoc, mi túlúne fogal-
tatot, es irattatot nem tentaua, hanem elő Isten-
nek lelkeuel. Eph. 3. a diczősegnec Atia Aggyon ti
nektec hog meg erőssegetec az ő lelkenec altala a
belső emberben, Phil. 1. tudom hogy ez ennekem
iduesslegenre leszen a ti köniergestek nec altala, es
a Christus Iesus nac lelkenec fogaltatafanac al-
tala.

Masodic, mert az Isténec fiainac valasztasanac lel-
ke. Ro. 8. Né vottetec megint fogalatnac lelket
felelemben, de vettetec Istennek Fiainac valasta-
fanac lelket, kiben kialtunc monduan Mi Atianc
Gala. 4. Miert hogy Istennek fiainac vattoc az Isten
boczatta az ő Fianac lelket a ti sietetekbe, 1. Io. 3.
Es a ki meg tartia az ő paranczolatit, ő benne
lakozic, es ő, ő benne: es erről tuggyuc hog mi bé-
nunc lakozic, mert az ő lekeből adot mi nekunc
Rom. 8. Hog ha annac lelke. a ki fel tamasztotta a
Iesust halottaibol ti bennetec lakozic, meg cleue-
niri a ti halando testeteket es.

Harmadic oka, mert a sents Lelec az őrec ele-
nec resesitőie es be peczetlőie: mert az Atia Isten
az ő Fianac altala ezt közli mi velunc, es peczetli
az őrec.

HARMAD R E S Z E.

az őrec elet nec őrekfeget mi bennunc. 2. Cor. 1. aki
meg iedzet minket, es a lelek nec falogar atta ami
siuonben. 2. Cor. 13. a mi vruc Iesus Christus nac
kedue. es az Istennek sereleme, es a sents Lelek nec
rezesilese legyen mindniaian ti veletec. Eph. 1. ki
ben hiuen meg peczeteluen vattoc az igire nec
sents Lekeuel Eph. 3. Es meg ne somoriczatoc az
Istennek sents Leket kiben be peczeteluen vattoc
a meg valczagnac napiara 2. Theff. 2. Ioa. 3. 14.

A MASODIKRÓL.

A Z Istennek igeieből es io lelki esmeretből,
es a kileres hitből est valluc a sents Lelec fe-
lől, hog Isténec lelke, Mert Istentől vagion a mint
sents Pal Apastal mongya 1. Cor. 2. Es az Atiatól
sarmazic auagy io Io. 5. Az Istentől io, boczatta-
tic, es ki ontatic, az hiuek nec adatic, fogaknac es
fogaloknac, az Isten^{nek} engedők nec es őret kerők-
nec. Es azert neuezi őtet az iras Istennek ayandec
kanac. Io. 2. Act. 5. Luc. 2.

Valluc őtet lenni Istennek vianac, erőssenece
hatalmanac, es a magassagbeli Istennek ereienec,
őrecke valo lelkenec, es ki Istennek titkait vis-
gallia, aiandekoknac ostagatoianac kinec kinec

O. mind

HARMAD RESZ E.

mind a mint akaria 1. Cor. 12. Exo. 8. Lu. 11. He. 8.

Ezt e fent Lelket az iras, egyetemben Atianac es Fiunac lelkenec mongya lenni, ennekokaert mert az Isten otet nem mertec ferint atta a Christusnac, de vgy mint o tule mindeneken o rek o li- nec: Mert otet kente meg az Isten vigassagnac ola- iaual minden o feleikezet Heb. 1. Psal. 45. Ez, ez Istenecc Lelke tanito, doctor, es iora igazgato: min- den Isten valasztotnac vigasztaloia. Az hiueket vi- gassagossa tezi batorlagossa, es az igazsagnac valla- saban erosse. Keduet ad nekicc, es ekelen valo fo- last Luc. 12. Matt. 12.

Ez, ez Istenecc lelke teszi az embereket Isten- nec fiaina: bun es embereket penitencia tartoua: vifen a Christus Iesusnac tarsalagara es egyyesse- gere, mely Christus czac o maga nem valasztot Fi- a az Istenecc, hanem tulaydon, es egyyetlen egy- fulette. Es innet hiuattatic Istenecc valasztot fiai- nac lelkenec, mert minekunc tanu bizonygotte- sen az Istenecc hozzanc valo io akarattiarol, me- lyel minket az Atia Isten az o ferelmes fiaban be- fogadot hogy mi nekunc atianc lenne. Konierge- sre valo bizodalmat ad mi nekunc: sot a konier- geste tanit, hog felelemnelkul kialthassunc Abba pater, mi Attianc Ro. 8. Gal. 4. Azonkeppen mo-

HARMAD RESZ E.

datatic salognac, es a mi o rek segunknec peczetinek mert e vilagon sarandokoc leue es a megholtak- hoz hasonlatosoc, mennyebol vgy eleuenit min- ket, hog bizonyosoc vagyunc Istenecc huseges o- rizeti alat batorlagban lenni a mi iduessegunket Es onnet mondatic eletnec es az igazsagaert.

Miert hog kedig ez o titkon valo otözeseuel az igazsagnac gyumolczere kesit. gyakorta mondatic viznec, mint Es. 55. 44. Mind e somiohozoc ioue- tte a vizekre, es ki ottem az en lelkenet a foioho- zokra, es a folio vizeket a sarazra, auag a foldre. Iollet hog neha tisztitassnac es mosogatafnac ere- ietol neuestetic annac. mint Eze. 36. 25. hol ott az Isten tista vizeket jgier, kikel az o nepet az o rut- sagoktol meg tisztit, hog kedig az o keduenec vize- nel meg oteztene, az eletnec ereiben helyheztet es megtart, innet neuestetic olainac es kenetnec.

Megint, miert hog a mi kiuanlagunknac gonof- sagit vntalan koholuan es egetuen, gyericsti a mi fiuonket Istenecc ferelmere, es kegyes eletneci- gyekezetire etul ezelekedetul meltā neuestetic tu- znec. Annac vtanna vgadatatic elonkbe mint egi- kut to, ahonet mi reac farmaznac, auag aradnac mind e meniei gazdaglagoc: auag Istenecc kezonec: mellet az o hatalmassagat: miuely, mert az o ere- ienec hatalmassagaual, auagy az o lehetiucl-

HARMAD RESZE.

nygy lehely az meniei ceter: hogy immar nem mi magunktul veserlettunc, de az ő igazgatafaual es mozgatafaual veserlettetunc, es ha valami iodolgok vadnac mi bennunc, azoc az Istennec keduenec czelekedesi á mi vrunknac Iesus Christufnac altala: á mi saiat dolgainc kedig, né egyebec ha nem á mi elmenk nec setetsege, es fiuónk nec te kiltlensege.

AZ HARMADIK ROL

Ezt á bent Lelket, soholt á bent iras niluan nem mongya Istennec. Arrol sincz semi ige nem es tanit arra á bent iras hog á bent Lelec teremtettennyet es földet es tengert, á mint az Antichristus ezt tanittia az ő tarsaiual orczatlanul es vakmerőkeppen vallya. Mutassa meg ezt az hitető Antichristus, nem gyanokoda sockal, nem velekedeseckel, nem czinalt bebedeckel, sem kedig hasonotalan kőuetkezeseckel: De bizonios, igaz, es niluan valo Istennec igeieuel: mongyuc ezt mutassa meg, hogy á Prophetac, Apostoloc, auagy ő maga á Christus, valahol á bent Lelket Istennec monta volna lenni, auagy hogy harmadik semilöt volna. Annac felette, mutassa meg eztis, hogy
valaki

HARMAD RESZE.

valaki á Prophetac kezzül, Patriarkac, auagy az Apostoloc kezzül hit volna á bent Lelekben, Segitsegre litta volna, tisztelte volna, auagy aldozot volna neki. Ezt az Antichristus soha Istennec igeiebol meg nem mutattia, hanem czac Concilio-mokból, atiakból, es á hamis vallásokbol, kik nec irasinc hog higgyunc kételesec nem vagyunc Sőt Pal Apostallal egyetemben azt mongyuc, hog ha az Angyal meniekből mas Euangeliomot predicallana hanem á kit predicallota, atok legyen.

Igaz tahat hogy az Antichristus sem Moyseből, Prophetakbol, Euangeliombol, sem az Apostaloc irasabol soha az ő czinalt tudomaniat meg nem otalmaşa: mert esec ez három őrecke valo Istenekről, kik mindenben egyenlőc, es egy modon mindenhatoc, Soha semit nem tuttanac, Sem né hallottac hog harmā volnanac föld nec mennyec teremtoi. Ezeket soha ők nem esmertec: Antichristus is tahat, es á pokolbeli ördeg hazugsaga, kiuel az egy, es egyedül valo igaz magassagbeli Istent: es azt á kit mineküc küldet az Iesus Christus, es ezek nec iduessleges es igaz esmeretit, Istennec igaz iteleti szerint fiuenkből ki vesette.

Ha keresztienec vagiunc, Istennec fianac iuhaij

HARMAD RESZE.

ragyunc az ő kedueböl: meg elegegyunc tehát
ez egyetlen egy mesterünk nec tudomaniatral es
befeueuel: es a Prophetaknac es Apostaloknac hi-
tiben meg maragyunc, mert ezec harom őrecke
valo es egyenlű Isteneket, harom teremtoket ne
tanitnac kik nec egyenlű tisztelgeec diczoſegec va-
gyon, es eg, es azon alattoc. Tanostassuk el azert
ez hazugſagokat, es ellene alluunc a papanac: mert
ezec mind az ő kohabol költenec.

A Christussal azert egyetemben, az egyedül va-
lo magassagbeli atia Istent hirdessűc es tisztelliunc:
es az ő berelmes fiat a Iesus Christust ki bet Lelek
tol fogantatot es buletot a szűztol.

A bent Lelet az iras berint: es Istenec igeie-
nec igaz tudomania berint higgyunc hogy legyen,
kinec ereieuel es hatalmassagauul, erőssegeuel
minden gyarlo hiueket az atia Isten? az aluoc es
hatalmas ordog ellen, e vilag ellen, es test ellen es
pokolnac minden ő hatalma ellen, fegyuerbe fel
oltesitet.

Semi hamis neuezetet es tisztelgeet a bent Lele-
k nec tulaydonitani nem kel: mert nem gyonier-
kedic ő hazugſagokban, sem hiselkedesekben. A
karomlastol irtozie, baluan lenni nem akar. Ma-
ragyunc

HARMAD RESZE.

ragyunc meg azert ez igaz tudomanban, es ele-
gegyunc meg vele.

A mit Istenec igeieböl ő felole erthunc es az
ő czelekedeti felöl, hisűc euenec lenni, es kiua-
niuc magunkban ereshni, magunkat oriz-
uen hogy otet a mi rut, es Istenelen
eletunkel meg ne somori ezuc
es mi tulunc otet el ne
uzzuk.

VTOLSO

VTOLSO RE-

SzE. TANACZ ADASS MIKEP-
pen az hiu Kereszten ehnye soc velkedosok-
bol meg szabadulvan az igaz ertelem-
ben meg maradhasson es iduessige-
nek utaban batron
iazhassan.

ALA MIKORON AZ
vrnac egy hazaban visa vonasoc
es kulembezó értelmec tamad-
nac az tudományban, sokakban
ketelkedes tamad az igaz aniafent
egyhazrol, hog ha vagyone valami igaz aniafent
egyhaz, auagy nem. Nag sokakban kedig meg lan-
kad az hit, es meg funik a konierges, hasznos dolo-
gnac veltudennec okaert lenni, hogy meg mutaf-
suceft, noha lesnec efele visa vonasoc az aniafent
egyhazban, mindaztalis vagyon, es meg nem fun-
nic ienni az igaz aniafentegyhaz, Annac vtanna
keres-

VTOLSO RESZ E.

kerestien embernek mit kellien mielni, es io lel-
ki esmerettel mit kellien kouetni, hog iduessige-
nec dolgaban, kart ne vallion.

Nem tagathatni est, hogy a soc kofet, kie Chri-
stusnac neueuel diczoked nec, es az o igcienee igi-
sagat valliac es keuetic hog efele visa vonasoc ne
legyenec: meg tagaggyukc azert az igaz aniafent-
egyhazat kozettec lenni mellet az vr Isten az o i-
gciueel egybe gyuti es iduefiteni akar?

Szent Pal, az első leuelben kit a Corintus hely-
nek nec irt, soc visa vonasokat esteuelgefek et sa-
mlal elő kie voltanac abban a gyulekezetbe, mell-
sent, es Christusnac vereuel meg mosogatatot, va-
lastatot, es hivatatot vala: Mind az altal, ne taga-
gya az aniafentegyhazat kofettec lenni. Es ielen-
ti hogy az egyhazi folgac noha kulembezó mo-
don epitnek a fundamentomon, mind az altal, az
vrnac napya, es a tuz, mindennec czelekedetit mi-
nemu leend, meg ielenti. Iollech hog az baratoc,
es a papai doctoroc altal meg homaliositatot volt
mind bellet az Isten felol valo igaz tudoman, es
az homaliosfagnac maradeki mind ez ideiglen
marattanac kofettunc: mind az altal az iduessige-
nec fundamentoma, eppen meg maradot a keres-
tienek-

VTOLSO RESZ E.

tieneknél, es mindenkoron a kegies embereknee az o lelki esmeretoc meg nyugot ebben, ez az o akarattia a ki engemet el boczatot, hog minden a ki lattia a fut, es hisen o benne, el ne vesen, de orec eletot vallion. Es vg ferete az Isten ez vilagot hogy az o egyetlen egy fiat adna erette, hogy minden a ki o benne hisen, el ne vesen, de orec eletot vallion ha ez igazsaghoz vettetenec emberi leleminec az harom Istenrol, kie o magoktul valo Istenec, a kettos Christufrol, es a tob dolgokrul, mit tudot, azokrul a begin es tudatlan kosseg, mel egygyu keppen czac az eg atia Istenben hit, es az o fiaban, a mi vrunc Iesus Christusban. Es noha az emberi lelemineket kie az igazsag melle vettetenec, mostan az Vrnac napia, es az tuz meg jelenti kiczoda ketelkedic ezert az Vrnac egyházarul? Es ki tagagya azt a gyulekezetot Istenec egy hazanac lenni, a melyben efele tusakodasoc vadnac ha az Istenec lelke minket mingyarast meg hallana, telicseffel vyonnan suletetnenc, ketsegnelkul nem iutnanc ide ferent-ekppen az hitnek minden czickelynec igaz ertelmere ez illien neuekedesekkel de miért hogy az hit Isten-

.nec a-

VTOLSO RESZ E.

nec ayandeka, o aggya az mennit kinec akar adni, es mikoron, ha atusakodasocert, es az ertelmben valo kulembezesnec mi voltaert tagaggyuc lenni Istenec egyhazat, azt kel mondanunc, hogy az Izrael nepekofet nem volt az igaz aniesentegyhas, miért hogy anni soc feretretre sakattanac vala Christufnac el iouetelinec elotte.

Ezt nem azért samlalliuo elo, mint ha az aniesentegyhasat valami lathatatlan, anagy Platonac velekedese ferint, valami elmeben gondolt gyulekezetnec akarnoc magyarázni: De azért inkább, hogy meg erczyuc, hog efele tusakodasoc Istenec eh azat semie nem tesik, es az iduezulendoknec Pereget el nem torlik. Meg marad azért Istenec egyhaza mind enni soc tusakodasbanis es az Istenec igaz serege mely az o igienectifalagat koueti es abban marad meg ackar hon legyen. Es miért hogy az Isten epiti a mi iduessgunket az Christus által, meltan kerdetic, mine-mu vton kellien iarnunc hogy iduezulhifunc.

Mindeneknec elotte, helyenk el ezt hadnunc,
Pe ij hogy

VTOLSO RESZE.

hogy semi emberi szerzesec, es seminemi követke-
zesec nem búksegesc az iduessegre: mert valami
búkség az iduessegre, minden be foglaltatot a Pro-
phetac es az Apostoloc irasiban búsegesen, es en-
nekokaert int minket a Christus Ioa. 5. hog czac
az irasokra siessunc, mely irasoc egedül czac bizo-
niosoc es igazac, es ezért mindenkoron semunc
előt legyenec mel dologrul erős bizonyaginc vad-
nac, Matt. 24. Rom. 5. 2. Thimo. 3. 2. Pet. 1. Esa. 8.
Psal. 79. es egyebiut. Czac az Istennec igeiben
kel azért meg nyugodnunc, es semit azon kiöl
nem kel sem hinnunc sem czelekednunc auagy
rendelnunc.

Masodör, minemü itilettel kellien élnunc az i-
rasoknak igaz ertelmenec keresessebekettö azért
a dolog, kiuel sent irasnac igaz ertelmet talalliuc:
A sent lelek, es az Istennec igeie.

A sent Lelekröl tanu bizonyagunc vagion Io.
8. ha az Isten a ti atiatoc, mikepen nem esmeritec
az en beszédemet? Miért hogy bizonyos dolog cz,
hog nem valasztatunc hog Istennec fiaij legyunc,
hanem az sent Lelec által, mely dolgot mahent
megnierünc, a Christus itt ez helyen bizonyagot
tesen hog azért esmerhettiuc meg az ő beszédet, e-
gyeb

VTOLSO RESZE.

gyeb idegen beszédöl hog mi nekünc niluan le-
gyen. Ezen ertelmmel solot monduan, az en iu-
haim esmeric az en format, es nem mennec idegē
pastor vtan. Ketségnelkül sent Lelec által lesunc
Christusnac Iuhai, mellic az hamissat az igaztul
meg tuggyac valastani, es az irasnac igaz es tulay
don ertelmet talalni. 1. Cor. 3. igy sol az iras. Az o-
kos ember, nem erti az Isten dolgait: nemis erthe-
ti, mert bolö dsagnac tetzic ő nekie, de a lelki min-
deneket megitel. Es vgyan ottan, Istennec lelke a
melsegeket, vizsgália. A Christusis azt mongya, az
vigasztalo sent Lelec, a kiket soltam ti nektec, min-
deneket esetekbe intat. Szent Ianoses az ő leuel
leben azt mongya: A kenes meg tanit mindene-
kre. Semire io azért azoknac beszédökic azt mō-
gyac, nem mindennec adatot valastasnac lelke,
kiuel igazat az hamistul meg valasthassa. Pal Apa-
stal azt mongya, valakic Istennec fia, Istennec lel-
keröl viseltetnec, auagy igazgattatnac. Es nincz se-
ki ol keresztien, kinec az Isten anni lelket nem ad-
na, hogy a sent irasbol meg nem erthetneie, mi-
czodac búksegesc neki iduessegere, czac a sent i-
rast meg ne vessie: mert igaz a Christusnac igerete
keressetec es meg lelitec, szergessetec, es meg nitta-
tic ti nektec.

VTOLSO RESZE.

Az második, kiül mint ég bizonyos iellel e-
 linc a bent irasnac igazan valo meg ertesseben:
 Az Istennec igeie. Mert az irasnac egyc reserol,
 mell homaliosb, vegezot dolog, hogy mas iras al-
 tal, melly niuabban vagyon, auagy vilagosb: ma-
 gyaraztassec. Az Isten atta az o egyhazanac
 az o Testamentomot, kinec meltofaga alhatatos:
 De miert hogy az vy Testamentom annac az o
 vilagossaga, es mikeppen kulembezzen egyic a
 masiktul tudni kel: egybe vetuen oket, meg te-
 czic az igazsag. Iruan vagyon Actos. 17. a The-
 salonicabeliec felol, kie bent Pal tanitasat halgat-
 uan irasokbol tudakostanac hogy ha vgy volna
 auagy nem, akit paltul hallottanac. Agoston Do-
 ktoris a keresztienek nec tudomaniarol valo koni-
 ben, tanittia az o predicatorat hogy az irasokat
 egybe vesse. Nem igazittia az atiac irasira, hogy
 azokbol ertekessec mi legye az igazsag. Auaga De-
 cretomokra, auagy egyeb emberek szeresere.
 Mert mikeppen az atiac, kiualtképpen ez Isten-
 rol valo hitnec czickeliben, onnen koftec kulom-
 beznec, mikeppen valtoztattiac, elo vesic es meg
 elhagyac az o magyarazattiokat, es niha eggyc
 a masic ellen tamad, helic lehen az hol meg mu-
 tatyuk

VTOLSO RESZE.

tattiuk. Az Conciliomokra nem kel futni, mert
 mikeppen azoc teuelgettene, az o czelekedetek
 bol meg teczic.

Az Arminiaba valo Conciliu mindenestol fog
 ua Arrianosoc mellet volt. Ephesusban masod-
 sor lot Concilium, Eutichest otalmafta. Calce-
 donbeli annira eset volt, hogy a Romai fo pap-
 nac Leo neuonec azt az tisteletet akarta adni,
 hogy kozensleges pispoc lenne, de az bent ember
 (mert nem vala ott) ezt haluan semikeppen nem
 engede annac.

Az Conciliombanis kit bent Cyprianus tot
 volt, felette igen teuelgettene, mikoron azt vege-
 zec, hogy a mely eretneket az kozenslegos ania
 bentegyhaznac kiule meg kereszteltenec volna,
 ha meg ternene, hog masodsor meg keresztellie
 oket. Constanciabeli synat ebben egyessule meg
 hogy az Vrnac vaczoraikat, fel segen aggyac az
 kofflegnec.

Tob nagy soc teuelgeseket elo hozhatnanc
 kie az Conciliomoc altal hozatattanac be az ania
 bentegyhazban, miert hogy emberec kie az Con-
 ciliumban rendelie es vegezic a dolgot, testi es e-
 beri okossagnac itiletit gyakorta o fue elegitic, en-
 nec okacrt az o ertelmeknec ne kel engedni, hanem

VTOLSO RESZ E.

ha niluan meg tezcic hogy a ſent irással egyet ert-
nec nemde Peter nillian vetkezet volna, ha Pal
Apasztal meg nem feddete volna? Ha illien Apa-
stol vetkezheto, mit nem gondolhatunc az erötlé
ember ec felöl, kik et gyakorta lattunc hog az ő te
ſti ertelmektől vifeltetnec? Mindenec azert vete-
kedesnelkül a ſent irasnac probaiara vitetteſse-
nec, főkeppen az altal, vgy mint bizonios dolog
altal itilliunc a bizontalan dolgokat, es az tekille-
tes irasnac altala, vegezzunc a ketleges dolgokrol

Mikeppen hog az Iſtēnec igeie tekiletēs es igaz
es őrecke meg marad, azonkeppen az ember ec
dolga bizontalan es mindenkoron ſtantikal, auag
ingadoz. Es ezeket nem vgy kel erteni, mint ha
valaki tiſteſeget akar noc kiſſebitenni, auagy az
aniaſentegy haznac meltoſſagat ſcluenni.

De abban munkalkodunc hog a mi az Iſtēnec, ne
tulaydonitaffec emberek nec, mindenkorō azert
a keresztiēnec ſemec elöt legien ē mondas: Ha
valaki ſol, ſollia az Iſtēnec beſedet. Es ha a men-
beli Angyal egyebkeppen predicallana, ha nem
mint a ſent irasban vagyon, Atoc legyen.

Es a maſodic reſeröl eleg legyen, mert eſele ie-
leckel tudakozhatunc a ſent irasnac igaz ertelme-
röl: Im-

VTOLSO RESZ E.

röl: Immar az harmadikra menniunc.

Harmadſor tudnunkkel, mikeppen ſerezheſ-
ſunc magunknac Iſtēnec igeiēnec igaz ertelme-
re valo teherſeget, A mi az elſő magyarazora niz
kit a ſent Lelek nec mōdottunc lēni: kōniergeſſel
kel czelekedni, mert David ig kōnierget. Vram
niſdmeg az en ſemeimet hog lathaffam a te tē-
uiniednec czodait. Es tancic meg engemet a te e-
lōtted valo meg igazulafra. Agy ertelmet ennekē
es tudakozom a te paranczolatidrol, es ſantalan
eſele Pſal. 119. Igaz azert, a mint ezen Propheta fel
kialtuan mond, bodog az kit te tanitand az V-
ram.

Szent Pal kōniereg az ő leveleyben az ſentek
ert kik nec a leveleket irta. hog adataſſec nekicc
Ielki bölczefſeg, es ertelem, es vilagos ſemmec az I-
ſtēnec akarattianac meg eſmerere, ſorgalma-
toſon azert kōniergesben kel ember nec magat
foglalni, es bizonios legen Chriſtusnac igireti ſe-
rint, miuel inkab az en mennyei Atiam az ő ſent
Lelket aggya, azoknac a kic ő tüle keric.

A mi az Iſtēnec igeiere nez, mikoron itiletet
akarunc felöle tenni: nem kiczin gond viſeles ki-
uantatic abban, hog egy c iraft a maſickal egybe
hoz

VTOLSO RESZ E.

hozhaszuc, es az által a mely vilagosb, magyaráz-
haszuc azokat kic homaliosb értelmeec. Ennek o-
kaertinti vala Pal Apastal az ő Thimoteusat, hog-
az iras oluafasbá foglalatos lenne. Ő maga es, mi-
koron Romaban fogna volna, kiutana hogy tro-
adesből küldenec meg az ő könyveit neki es az
hártiakat kiket ott hagyot volt. Ezekből meg te-
czie nagy bűnec lenni, ha a tanító es az tanuló
sem nem imarkoznac, sem a minemű forgalma-
toslag es gond viseles kiutanc a tanítótul, es az
tanulótul gondot rea nem visel nec. Es e mosta-
ni időben nagy sok akban megbántja az igazag-
rú való érték ezest az ő tulaydon es saját itiletec,
kiel meg erősitene a bűnec a bűnt írasnac ol-
uafasara. Le kel azért tenni a saját tulaydon itele-
tek es, es be kel menni a bűnt írasnac oluafasara: es
tanulluc meg est, hogy az írasnac bizonsagit, erő-
sakal ne vonnuc az mi velekedőnk nec értel-
mere.

Negyedser bűkség hogy az egez bűnt írasnac
sommaja seműnc clót legyen, es minden írasnac
bizonsagit bizonios celre vigyuc, hogy az tani-

tasban

VTOLSO RESZ E.

tasban es tanolasban ne teuelegyűnc.

Hogy kedig ez leheffen, es idueffegűnk nec bi-
zonios es alhatatos fundamentomat erthessűc, ki-
ben megninghaszuc minden egyeb disputacio-
kat es emberi czinalmanyokat el hagyat, a mi
bűkség idueffegűnkre, rövid summaba be foglal-
luc, es mit kellien kiualtképpen hinuuc, meg
magyarázzuc.

Előser, Istenec minden akarattia az ő es
vy Testamentomban ielentetöt meg, kinec az ő
külembezefet iol kel eűnk bē vennunc: Mert va-
lami az ő Testamentombá külfő képpen peldaz-
tatot, az, az vyban betelliesedöt, mert az törün-
nec vege az Christus. Es az törün következendő
dolgoknac arnicka, az Christus kedig alattia.

Ezeket iol meg nem gondoluan, es ezekben
nem veuen, nagy sok teuelgesec hozattattanac az
ania bűntegyhazba.

Leg előser a teremtes^t es az Istenec külfő
czélek ederit, melly^t az atyac, tulaydonittatot az fi-
uinac, es a bűnt Lelek nec, es e képpen az iras ellen
harom teremtes^t kic egyenlő képpen őrecke va-
loc es egyenlőc, hozattattanac be.

Q ij.

Masod

VTOLSO RESZE.

Masodszor a Christusnac lelki orfaga es az o io fetele el temettetot. Mert mikoron czac o az egyetlen egy Vr, kinec altala mindenec vadnac: ki az o Testamentumban meg igirtetot, es vy Testamentoban meg adatot: mikoron az egy alatu Istenec vallottac lenni, mely egy allatu Istent az atia Istent motac leni: es mikoro az o teremto nec vallottac nem esmerhetec meg hog o legyen az, ki lelki cletet bussegesen hozot volna, es az o io teteminiet az o lelkenec ercieuel es hatalmaual nagyob busseggel otete volna ki, hog nem mint az o Testamentomban volt.

Masodszor az o Testamentomnac könyvei arratanitnac minket, hogy a mi atiainknac, Abrahamnac, Isaknac, es Iacobnac Istene, ne ama harmas Isten, kit az Antichristus be hozot: hanem a Christus Iesusnac atia, ki az o meg monthatatlan io voltabol az o paranczolo befedeucl a földet, es a menniet es mindeneket kic azokban vadnac, teremtet es mindeneket az o bölczesége, es akaratia ferent czelekedot es czelekesic.

Harmadszor hogy az Atia Isten teremto te az embert vele közeli en az o nagy io voltat es bölczesegét, e vegre, hog az Isten o altala meg esmerettesec es tisztettesec.

Igir,

VTOLSO RESZE.

Igirtetet vala kedig az aldot mag ki az Christus Iesus, a mi első süléink nec Adamnac, es annac vtanna Patriarkaknac, Prophetaknac es kiralioknac e vegre, hogy a bunnec es halalnac kegyetlensegetol meg szabaditatanac mindniaian azoc, kic igaz hittel o beleie oltatnanac. Es az Istentol sokfor elo hozot igyretet, semit egyebet ne tanitnac, hanem hog a Christus Iesus volna az, ki az aldat el hozando volna es ki az ördegnec orfagat el rotatnaia. Est foglatta be roviden s. Ianos mikoro ezt mögya: Ezert ielét meg az Istene fia, hog az ördegnec kezelekedetit megroncza.

Ez igiretek nec az idonec be telliesedeseben, meg kellett telliesedniec: De a kezbe az Istenec nepe hog a bunnec meg esmeresere, es a közbe iaronac io teteminienec el fogadasara tanitasesec es vitetessec, törvenjallat, es külömb külömb fele ceremoniac alatt örifestetec vala, mellic mind az iouendő dolgoknac arnieki, es kepei voltanac. Ezecc summa ferint adatnac elonkbe az o Testamentumnac könyveiben.

Az vy Testamentu, az o Testamentumnac vilagossaga es magiarazattia: Mert niluan tauit hog az aldot mag a Christus Iesus ki minékunc ad-

Q iij

tot. Söt

VTOLSO RESZE.

tot. Sőt megjelentetők hogy ő az igaz barany, es ő vilagert valo. Aldozat, kinec altala az atia Isten minket maganac megégestelt, ki az ő verenecki ontasanal, az atianac haragiat meg engedte, es aképpen Istenec fiaia valastattunc, hogy az atia Istenec örökési, es a Christuſnac örökös tarsai lennenc.

Ez Istenecio tetem^{nij} kit az Christus ban, es az Christus által minekunc adot, ki esnec elmenkből, es nem iutna esuncbe, hogha az Atia Isten az ő io voltabol azokat a mi fiuonkbé meg nem peccetelneie az ő sent Lelkenec altala. Aggya azért az ő kegyelmesegeből minekunc az ő sent Lelket, kinec altala meg pecceteltetunc az őrec életnecc remenségere, es az el vezhetetlen öröksegre melly minekunc szerzetet menniekenben.

Ennec az ő sent Lelkenec altala, az Atia Isten hathato keppen czelekesic mi bennunc: es az igassagnac sſengeit mutatia mi általunc, hogy testunket mególun, lelekben iariunc: ő előtt vyeletben, es hitunket szeretnecc czelekedetiuel meg mutassuc.

Az vy

VTOLSO RESZE.

Az vy Testamentum azért niluanicentia mi meg igazulatunknac mogyat, es anniak kux fiet Istenec szerelmet mögia lenni, melliet az ő fiaba meg mutatot, es az ő sent Lelkenec altala a mi fiuonkbe ontot: hog mindeges czelekedet, meg mutataſſec hogy nemmi tulunc, ha nem az Istenec kegyelmesegeből sarmazic, hogy semit ne diczekerhesiunc a mi czelekedelunkról.

Az Christuſt aianlia minekunc az Atia Isten: erős hittel higyük azért hogy minekunc adatot, hogy bölcselegunc, meg sentelesunc es valzagunc legyen. Mert ennec kiuüle, es ennelkül senki kedues nem lehet az atia Istennel: nemis vagon a menetele ő hozzáia. Ez szerzetet az atia Istentől, hogy minekunc mesterunc legyő fő papunc, közbeiaronc, gonduiselők, iduessegunc, életunc, es valami sükseg iduessegunkre, hogy mind azokat bölcegese ő benne találhasuc. Ennek atta az Isten az itiletöt, ez szerzetöt az Istentől, hogy elieneknec es holtaknak biraioc legyen, es hogy az hiueknec életöt

agyon

V T O L S O R E S Z E.

agyon, az hitetleneket kedig hog' őrec tűzre vessék.

Ez az egez ſent irasnac ſummaia, valaki ezt c-
rös hittal fogaggya, ezt az Atia Iſten bepeczetlette
őröc eletre, diſputallianac az emberec va la mig
akarjac: kerellec az Iſtennec allattianac el rejtet
voltat: haniac veſſec a ſemiliek nec ſok aſagat, es
forgaſſac azok oſſagnac bölczefeget: De ez az őröc
elet hog' czac tegetet egyedül valo Iſtent ef-
merienec, es a kit el küldettel az Ieſus Chriſtuſt.

A ki ezt hiſi iduezült, es valaki mas Euangeliūot
predicalland, auagy chez valamit ragafſtand, Iſtē
nec itiletit viſeli.

Mind a ket fél, tudni illic, a tanitoc es a tanuloc
a meg ez hatarba marrattanac, epp volt az ania-
ſentegyhaz. Ennec vtannais io alapatban leſün-
ha a ſent irasnac egygyűſegere ſoktattiuc magun-
kat. Penitenciat es az Atia Iſtenhez valo meg te-
reſt, es a Chriſtusban valo hitet predicalia mine-
kűnc az iras, mit haſnal minekűnc idueſſegűn-
kre, ha ſinte meg erthetnőkis mi legyen az Iſten
az ő allattiaban, es mikeppen az három ſemilj va-
gyon az egjállatban: Mikeppen Iſtennec fia a ma-
ſodic ſemely öröktől fogua nemzettetic az Atianac
allattiabol, es hog' ez ket termefetű, neillēc, ki ki
mind

V T O L S O R E S Z E.

mind meg tartia az ő tulaydonſagat, mind az af-
talis, a ſemilynec egy volraert, valami az egy ter-
meſetről mondatic, a maſiknakis vgyan azon tu-
laydonittatic. Es hog' a ſent Lelech harmadic ſemil
az Iſtenſegbē, ſarmazuan az Atiatul es a Fiutul
es hog' ő magatul valo Iſten, mind aſtal hog'
nem az allatot kel imadni, hanem az egy Iſtent?

Ez ec ha ſinte igazac volnanakis, es meg ert-
hetnőkis, nem ſükſegesec idueſſegűnkre mert
hat hog' ekeppen vyaskodunc? es ſeles ez vi-
lagoth tűzzel vaſſall be töltiuc, holoth nem
talaltatnac az Iſtennec igeieben? Bizoniaban az
idueſſegnec vta kőnyű, es igűncs, es Iſtennec ige-
ieben vilagofon adatic előnkbe, az Apaſtoloc pre-
dicacioian eg' ſhanjeſeren tertenec meg egy ſer-
ſ-mind. Szent Palis azt kiuannia hog' az ania ſent-
egyhazban eggye ſollion a többi itellic. ha ez ki-
feſhetetlen ſurſauar, tudni illic, az e ggalatu Iſtéről,
harō ſemelyről, es a ſ. Lelek nec velekedō ſarma-
zaſarul volna az idueſſegnec vta, helhez tetuē ſeki
eddig nem iduezülhetöt, volna mert ezekről
mind diſputaltanac eddig es diſputalnac, es a do-
log megis a bironac iteleti alſat vgyon, es leſent.

Mikeppen azert mind a tudofoknac, mind az
tudatlanoknac ſeretnieckel az ő idueſſegeket es

Ri. az eletjē

örök VTOLSO RESZE.

az életet, azonképpé erős és bizodalmos partiok
vagyon a houa siessenec: tudni illic, az Istenec i-
geienec tisztasagara es egygyűlegere kinec igaz
magyarazattiat így talalliac meg a miképpen im-
mar meg mondatot.

Az egygyűnepec kedig, kic irast nem tudnac.
vegyec elő az Apostoli Credot es a Christustul fe-
reztetöt imadsagot, kiben sem ninczen az egy al-
latu Istéról, s az haró Istenekről kic egyec es egé-
lőképpen öreke valoc. De leg előber predicalta-
tic az eg Istenbē valo hitről, ki földnec menny-
nec teremtoie, kit miképpen kellien tisztelni es es-
merni, az ő tulaydonlagiban meg mutattatot.
Masod helien helyhezetic az egy Vr Iesus Chri-
stus, az Atia Istenec egyetlen egy fia: Hog kedig
meg erthessuc ki legyen az egyetlen egy Istenec
fia, mindiarast vtanna vettetic: Ki fogantatot sent
Lelektől, sületöt süz Máriatol, es a mi kéuetkeziec
es a mi iduesslegünk nec igaz fundamentoma, es e-
zen èfundamento mon epitteröt meg az aniasent-
egyhazi. Az ó Testamentumban predicaltic az
egy Istenben valo hit, mely földnec mennyec te-
remtoie: Az vy Testamentomban kedig hozza-
ia tetetic, hogy higgyunc az Iesus Christusbanis,
es ötet legitsegre hyuc Iohan. 14. Hebr. 7,

VTOLSO RESZE. 15

Az Credonac vtolso rebeben az hitnec czele-
kedeti sanilaltatnac elő, A sent Lelek nec meg a-
dala, es az ő meg peczeltefe, mert senki né mör-
hattia az Iesus Christust, hanem a sent Lelec által.
Az hiuek nec gyülekezeti, mely azért mondatie
sentnec, mert meg tisztittatot, es meg mosogatta-
tot a Christusnac vereuel. Bűnnec boczanattia,
tesnec feltamadala es az örök élet. Mikeppen ke-
dig Peter Apostol Acto. 1.3. sent Lelek nec neue-
ben kerestelkedi magyarazza, hogy sent Lelek
nec ayandekat venni legyen azonképpen meg en-
gyűnc, hiinni a sent Leleketis: mert niluan hisuc
hogy az Atia Isten az ő fianac általa mi bennunc
peczetli a meneci élet nec öreksiget, es bizoniaba a
hitnek modia nilua, magyarastatic meg a sent iras-
ban, mert hisunc az atia Istenben mint abban, a-
kitől mindenevadnac, hisunc az Istenec fia-
ban, nem mint az Atia Istenben kitől mindenevadnac,
de vgy mint egyetlen egy mi fő papunk-
ban es közbe iaronkban kinec általa mindenevadnac.
Hisuc az sent Lelektis, nem hogy hi-
cünk et helyhezettunc kellene mint valami har-
madic: semelbē es ki ő magatul valo Istē volna, de
azt hiscük hog az Isten ezt az ő Lelket aggya

VTOLSO RESZE.

minekünc, es ő általa indittia fel az mi sűűnket hogy merünc kialtani monduan mi Atianc. Ro. 8. Gal. 4.

A kőniergesnec mogya, melly Christustul szerzetót: niluan vagy on, vadnac a Patriarkaktul Prophetaktul, s ent kiralioktul, Christustul, es az Apastoloktul maradot imatsagoc, kikel batron es io lelki esmerettel elhetünc, hogjkedig ez vtolsó idöben valoc eltauözuan ekőniergesnec igaz regulaiatul, es az háromsagot egybe köttuen közbearonelkül imadyac, auagy küllön az három semilt, mindeniket ő maganac: tenelygettenec. Miert hogy kedig sem paranczolatunc, sem igereünc ninczen. Sem valami kőniergesnec modgya hogy a s ent Lelket segitügre hinoc es neki kőnierégnenc, sockal iduesslegesb, es az öréc élet nec megtartasara iob az egygyükőniergesnec modgyat megtartanunc kit a Christus s ent Mathenac 6. Luc. 6. elönkbe vetöt.

Miert hogy kedig a Christus inkab sabta magát a Sidoc közet valo kössékhez, hogj nem mint a Phariseusokhoz, es ez egygyugyképpen, tanította öket, ennekokaert ereicis a czelekedet nec meg mutatatic: mert azt mongya: Nagysokan az kessleg keful hünc ő benne. Azert mies, miképpé

VTOLSO RESZE.

Kellien nekic az ő dolgokban eliarnioc, es az igaznac esmeretiben neuckedniec, itt ehelien meg mutatni, nem hasonalan dolognac veltuc lenni.

Leg előser munkalkogyanac abban, hoghiu pastoroc legyen, ki mind tudomanyaban mind kegyes cleteben probalt legyē, mellic forgalmatolō es kiüansagal halgassanac. Es miert hog nehez meg itelni, kinec vagy on igaz tudomania, es kinec ninczen eiekröl meg esmerhetni.

Előser valamit mond, es ualamic tanit hog ha azt niluan valo Istennec igeieuel meg bizonittia: es ha minden tanitasa az hit nec igazattia s erint vagy on auagy nem, ha kedig az közenleges emberek nec velekedesekhez ragazkodoth, es igaz iriletnelkül valamit talal a magyarasoknal mindeneket bevesen. Sem igaz fundamentom ninczen, sem az Biblianac irasit nem tuggya, Enucc okaert igaz tanitonac, es atanyasrameltonac ne velliec lenni, mert paranczolatunc vagy on, hogy a törünre, es a testamētumra sieffünc. Azonképpen, ha valaki sol, sollia Istennec befedet. Es az Istennec igeie bösegesen lakofec ti bennetec.

Masodfor megkel latni miképpen rendelte az ő maga eletit, es az ő hazaban valoket: mert

VTOLSO RESZE.

mikeppé igazgathattia az, az Isténec s^g hazat, ki az ő maga haza nepere gondor nem vifelt. A feleket Pal Apastal az hitlennel, a labualouac mongya lenni.

Vtolso^r a mi közenseges keppen mindenekre néz, sük seghogjaz ő hitnec bizonyagretele niluan legyen hatra vetuen minden egyeb homalios disputaciokat, es hazontalan vetekedéseket: mert ki uantatic hogy hitünket io czelekedésekkel megmutassuc, es az hit oly legyē mely a mint sene Pal sol, seretetnec általa czelekegyec. A mertekle-
tösszeg kedig minden emberc előtt niluan legyen Neis bölczelkegyünc a felet, amennire sük seghog. Czelekedetünc bēio ēberseghog, es igassag meg tessuc, hogy ekeppen io vitek edest vitezkegyec sük meg tartuan az igaz hitöt, es a io lelki esmeretöt.

Eletünkben ē regulat meg tartuan, bizonyosoc legyünc hogy nem heaba vitezkettünc, de hogy seretretet minek ünc az igassagnac Coronaiia, mel-
liet ama igaz biro meg adminck ünc a napō. Mert fel őltreztünc ha mezitelenen nem talaltatunc. Meg emlekezzünk mindenkoron, a s. Palnac mō-
dasarul: meg ielēt a mi eduefitō vrunknac, Chri-
stus. Iesusnac kedue. Mindē emberc hōgtanituā ő-
ket hog az Istētelenseghog es ē vilagi kinaslagokat

VTOLSO RESZE.

megtagaduan ē ielen valo vilagon s^g yonon, igazan es Istēni felelembe elünc varuan ama bodog remenseghog es meg ielenest a nag Istēnec diczōse-
genec, es a mi iduō^r Bitō Iesus Chrūstunac, Tit. 2.

Vtolso rezet ezt rövideden akartuc ide vetni, nemis ketelkedünc hogy ezec kegyes es Istēn felō emberek nec nem hasznalnak es bizonyaban a s. Pal intese serint, mindē vizaltatafoktul mag űkat meg vonnoc, ha ē hatorokban maradnanc meg. De ez vtollō idōnec vensegeben valo niughatat-
lā emberc, meg a io mondasok atis sidalmazzac, es semit igaz es bizonyos dolognac nem velnec lē-
ni, valami az ő agyokbol nem sūletöt. Nem czo-
da azért hog enni soc visauonafoc tamadnac. Es
miert hog igkel meg probaltatni az hiuek nec hiti-
nec, nemkel a hiuek nec ezen meg haborodnioc:
mert lesē az idō, melyben őc ē kelertetben el nē el-
nec, de fel emeltetnec, mely idōbē a gyōzedelmes
Chrūs, az Antichrūsnac koporsoiabol mikeppē
kel fel meg lattiac, vig orczauac, es tisztā lelki esme-
rettel. Azonke zbe, miert hog ezec, sem seghog uerrel,
sem feniegetésekkel nē vite nec veghez, kerituc a
mi ellēk őzōnket, hog az Istēnec igeiebol czeleke-
gi nec veluc, mert eddig az ő irasoc, kit lattuc oly
volt, ki semikeppē a mi elmēket el nē vōhatta az

VTOLSO RESZ'E.

Istennec igeienc egygyűsegetől es az ő erős es alhatatos fundamentomatul, mikeppen Istennec akarattiból hamar való napon niluan való irasúnckal meg mutattiuc, hogy é dolog igjvagon: es az iralokat, kiket az ő velekedesek nec otalma -- zafara, erő fákkal vonnak, megmagyarazuc. A bekefeg nec, es minden vigaztalasok nac Istene tölczébę á mi fiuónket az ő igazsagaual, hog ő benne egye lehel -- sunc.

A M E N.

AZ ELLENKEZŐC- nec egye erősfegere való felelet.

AZ Angyaloc solnac mint Isté, es Isteni czelekedeteket tulaydonitnac ő magoknac, mint Moyses első könyuenc 21. 22. resébé irua vagon: kéuetkefic hat hogy ez az Angyal es masut hol effileket czelekezic, Istennec erőcke való fia legyen, Mert cze á czelekedetec á teremtet allatokhoz az Angyalokhoz nem illenec.

Felelet.

EFele hasonalan köuetkezese semit nem bizonyitnac, ha azt akariac hogy effe bebedek nec helt aggiunc, Istennec niluan való igeieuel bizonyitczanac. Leg előfer kedig hogy ez az Angyal Istennec fia volt, auagy Christus, ha Chrüs volt, hat meg ackoron meg kenettetet: Ha Istennec fia volt, hat meg ackoron fülettetöt. Ezeket az Enangelistac az vy Testamentomban az őüz Mariatol fületöt Iesus Christusrol magyarazzac es bizonittiac, nem ezen kiül valami mas fiurol. Az sent iras niluan mongya hogy az Isten regnten az ő Testamentomban solot á Prophetac

es az Angyaloc által: V toľso időben kedig az ő fia
nac általa, Heb. 1. 2. Christus által kedig hogy fo-
lot volna az ő Testamentomban soholt nem mő-
gya az iras, mikeppé az Euangelistak bizonittiac,
Mar. 12. 13. Act. 7. Es sét Ianosnac első rešeben, A
tőruen Moses által adatatot, a kegielem es az igaz
sag, a Iesus Christus által lőt. Annac felette a Iesus
Christusrol valo igiretec ezt bizonittiac Gen. 3. 22.
Deu. 18. Heb. 3. 7. Mikeppen azért az Isten az An-
gyaloc által šolt, azonkeppen azoc által bizonfa-
gotis tőt ő maga felől, es neuet velec közlőtte, ezt
kedig ezokert mielte, hogy az ő paranczolattia-
nac nagyob beczületi legyē azoknal, a kikhöz kö-
uetsegben boczatotta, mikeppé Gedeonnac hi sto-
riaiabol meg teczic, mert ez ketsegbe esset vala az
ő clete felől mikoron a Iehouanac Angyalat lat-
ta volna, mint ha vešedelemnelkül arra nem tek-
intheget volna, mert az Isten az ő ielen voltat az
Angyaloc által mutattia vala, mellicl auagy meg
rettenti vala az ellenseget, auag az ő ueit segiti va-
la, mikeppen ez Mosesben niluan meg latczic ki-
nec általa Pharahot meg rettente, az ő nepet ke-
dig meg šabadita.

Azonkeppen šent Lukacznac masodic rešebē
a pasztoroknac ielente meg az Angyal Christu-
nac šü-

nac šületeset Betlehemben, mind azon által a pa-
štoroc azt valliac, hogy az vr ielentőtte meg ő ne-
kiec, holot az az Angyal, sem Isten, sem Christus
nem volt. Azonkeppen šent Lukacznac első re-
šeben. Az Apastali czelekedetről irt kenyűnc
12. 13. 23. rešeben.

Nenkel hat esen czodalkozni hogy ha Isteni
dolgot czelekettenec, nem czac az Angyaloc
vgy mint Istennek köueti czelet magoknac tulay-
donittac, kiec által az Isten mindeneket czeleke-
det az ő Testamentomban, ha nem meg a Pro-
phetaknac es Isteni hatalom tulaydonittatic a mi-
keppen Ieremiasnac első, es tizedic rešeben iruā
vagian, es azonoc tulaydonittatnac az Apastolok-
nakis 2. Cor. 10. Azonkeppé Pal Apastalrul Act.
26. mondattatic, hogy valaštot hogaz vakoknac
šemeket meg niffa, es az őrdegnec šetetsgeből
az Istenhoz tericze. Azonkeppen ő nekiec tulay-
donittatic az bűnnec meg boczataša, földön es
menyben valo meg kötēšes: Menybe valo bebo-
czatas, es abbul valo ki rekeztēs, őrdegnec rabla-
gara valo adas. Eze mind Istenhöz illendő cze-
lekedetec, mert Istentől küldetuen, es Istennek kö-
ueti leuen az hatalommal ekēšitett nec meg, mel-
licl a Christus az ő Attiatul, es hog nē czac inczec
a nepe

á nepeket, es seggyec, vigasztalliac, de vgyan az ör-
deg nec es adgyac melly czac Isten tistti.

A kie Isten kőnetleget hordozzac, es Isteni tistte-
ket visel nec, Istenek nec neueztet nec, Psalm. 81.
es Ioan. 10.

A kőuetek nec tulaydonittatnac Isteni czeleke-
detec, mint Moles nec masodic kőnyuenec 32. refic - 4. 1. 2
ben, hogy ő hozta ki á nepet A Egyptusnac fogla-
gaból, holot az Isten ő maga hozta ki, azon keppē
Moses sentelte fel á papokat az Isteni folgalatra
Exod. 28. Azon keppen á sentec itelic megez vi-
lagot 1. Cor. 6.

Pal ostogat lelki ayandekokat Rom. 1. az A-
pastoloc ez vilagnac vilagolagi.

Az Apostoloc vetic meg az vy Ierusalem nec
fondamentomat. Az Euangelium itil Iohan. 12.
meg tistti Ioan. 14.

Ezeck esül egy sem Isten azért, Noha effele I-
steni czelekedeteket tulaydonit az iras ő nekic.

Az egy Ichoua Isten nec neuet lattinc hogy soc
allatoknac tulaydonittatic, mint Gen. 22. A Mo-
riah hegy nec Exo. 17. Az oltarnac kit Moses epi-
tőt az engeztelő ladanac Exod. 27. Nume. 10. Ie-
rusalem nec Ezech. 47. Ezeck közzül azért eg sem
Ichoua Isten, ha nem az ő ielen voltaert auaghog
ott ie-

ott ielentötte meg őnnen magát á Ichoua Isten,
auagy solt, auag valamit czelekedet. Semmi hat á
mit az ő okoskodásokból es kőuerkezések ből ta-
lalnac, azért az Angyal Isten nec őrecke valo fia
volt &c.

Holot penig ezt mongyac hog az ő Testamen-
tomban az Angyaloc az emberket meg aldottac
melő hozaioc nem illic buk seges keppen kőuerke-
zic azért hog á Christus volt, az, az aldo Angyal.

Felelet.

Az ő Testamentomban á Christustol ezt né
oluassuc Moses á Christust előnkben tama-
tuán az elő igiretben, ő felőle azt mongyac az afo-
niolatnac magna meg rontia á kigyonac á feiet,
iőuendőről sol, es meg aldattatnac iőuendőben,
az vy testamentomban kedig vgmint ielen valot
mongyac Peter Apollal Act. 3. hog az atia Isten ő-
tet el küldette hog minket meg algyon.

De ha sinter az ő Testamentóban aldot volna á
Christus, semmit auual nem bizonithatnac az eg
allatu Istenről mert Iacob Patriarcha es Isaac az
ő fiait meg aldottac azért eg sem volt ezec közül I-
sten, nagjok kedig hog az Angyaloc nem czac ald

S iij *nacha,*

dnac hanem vgyan iolezeledne az emberc-
kel őrisic otalmazac meg mentic es el vestic mi-
keppen Sodomanae Pharaonac es Senacherib-
nec hiltoriaiabol niluan vgyon.

Vizontagezt forgottiac.

AZ Angyalokat imattac, cunckokaert nem
Angyaloc voltac azoc hanem a Christus.

Fclelet.

Effele velekedessecből sarmazot következese
semmit nem bizonitnac, mutassanac niluan
valo irast, mikeppen mi meg mutattiuc hog az I-
stennec fia a Iesus Christus ki születet szűz Maria-
tol, hog elimattatot es nem mas ebben vagefen
küvel hofana c niluan valo irast arrol es meg al-
unc azon.

Gyakorta meg az emberec es imattattanac mi-
keppen Iacob az Esaut az ő attiafiat egsem vala a-
zert kösülec Christus, a követtek nec nag tistrefeg-
gel vgyunc, de nem az követtekert hanem azo-
kert kik nec kiuetti.

Azonkeppē mikor az Isten az ő ielenuoltat az
angyalokbā mutatna meg, solna es mindeneke
müelne, a ielen valo Isten nē az Angyaloc, imatta
sic vala. Az ő Testamentomba hōlot az arng-
kocnac helie volt, tauol leuen az arniekoncacte

ste a Christus, soc dolgoc sēuettetenec el, mellic
most el vetettenecholot a Chrūs meg adatot mel
ben az atia Isten őnnen magat mint eg eleuen tū-
kōrbē meg mutatta. E niluan vgyon sēnt Mathe-
nac 5. 6. es 19. reſeben, az törüeny nec magyaraza-
tiabā es az el valasban. Sz. Lukacznac hatodic re-
ſebē, az elléſegek nec sēretetiről ^{valo} paranczolatibā.

Ezeket azocert mongyuc kicinnet ackariac
a meg holt sēntek nec imadkozafokat erőſiteni
holot az vy Testamentomban Peter es az Angia-
nem haggyac magokat imattatni mikeppen. Act.
10. Apoc. 22. iruan vgyon.

AZ NIOMTATASBAN

valo vetkeket ekeppen iobbiczac meg.

A Cnec harmadic leuelenec masodic reſeben he-
tedic verſeben magatalanert oluas magtalan.

Az Mnec masodic leuelenec vtolsó verſ: a Fiunac
oluas erte a sēnt Lelek nec.

Az Pnec masodic leuelenec első reſeben 13. verſ.
oluas a Kenesert, kenet.

Az Rnec első leuelenec első reſeben, 33. verſeben
altal ert oluas alat.

